КОМСОМОЛОЙ ОБЛАСТНОЙ XXVI КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДТА ХАЛУУН АМАР МЭНДЭ!

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 53 (13677) | 1972 оной мартын 3, пятница | Сэн 2 мүнгэн

...ЙДАМТАЙ ТУҺАЛАГША, ...РЭЭДҮЙН ХАЛААН

...ӨӨДЭР комсомолой областной XXVI конференци хүдэл...рөө эхилхэнь. Үнгэрһэн тоосоото үе соо — һүүлэй хоёр ...үүтэй саг соо республикымнай комсомолшуудай хэһэн хү...ирин нийтэ дүн согсолхо шата хүрэжэ ерэбэ. Ленинэй ор... Буряадаймнай комсомолшууд ээлжээтэ конференциез ...хүдэлмэриин һайн үрэ дүнтэйгөөр, улам бата жагсангяар ...а. Тоосоото үе соо ехэ ехэ ойнууд — В. И. Ленинэй түрэ... 100 жэл, Ф. Энгельсын түрэһөөр 150 жэл һайндэрлэгдэ... ВЛКСМ-эй XVI съезд, КПСС-эй түүхэтэ XXIV съезд бо... байна. Эдэ алдарта ойнуудые тэмдэглэхэ үедөө респуб...мнай комсомолшууд эршэ зоригоо улам шангадхажа, ...даа, һуралсалдаа, ажабайдалдаа, спортдо хабаадахадаашье ...шэнэ амжалта туйлаа, олон даабаринуудые дүүргээ.

...артиин хүмүүжүүлэн жагсааһан Совет ороной комсомолой ...агүй хубинь болохо республикымнай комсомолой орга...нууд тоосоото үе соо нилээд бэхижээ, тоогоороо олошо... үе соо хэдэн мянган залуу үетэн ВЛКСМ-эй зэргэдэ ...жа, мүнөө областной организаци 91557 гэшүүдһээ бүри... Партиин XXIV съездые хүндэтэйгөөр угтаха, тэрээнэй ...баринуудые бэелүүлхэ үедэ дэлгэрһэн социалис мүры... комсомолшуудай дунда олон тоото үүсхэл дэлгэржэ, ...ликын бүхы комсомолшууд болон залуушуулай дайшал...ргэ, харюусалга дээшэлүүлһэн байна. Жэшээнь, Улаан... авиационно заводой Олег Кудряшовой даадаг комсомол... болон залуушуулай бригада «Табан жэлые гурбан жэл ...соо дүүргэхэ» гэһэн үнэтэ үүсхэл гаргаа. Мяха-консервын ...адай холодильна цехэй залуу коммунист Владимир Сош... толгойлдог комсомолшууд болон залуушуулай бригадын... часай даабарие 7 час соо дүүргэхэ үүсхэл дэлгээ. Про...нна предприятинуудта хүдэлдэг эдэ комсомолшуудай ...үүсхэл республикымнай залуу үетэнэй дунда хаа хаана...энөөр дэмжэгдээ һэн.

...убликымнай 103 мянган комсомолшууд болон залуу... түс тустаа өөһэдын түсэбүүдые харааланхай. Залуу хүн ...щественын таһаршагүй хубинь байһанаа мэдэржэ, эршэ ...йгөөр хүдэлхые, эрдэм мэдэрэлээ, мэргэжэл шадабаряа ...үлхые оролдоно.

...дөө нютагуудта ажалладаг комсомолшууд болон залуу... табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тү...тэдэ арадай тэмсэлдэ хубитаяа оруулха зорилгоор со... мүрысөөндэ мүн лэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. «100 ...пноо 100 хурьга абахын түлөө» залуу хонишодой дун...эрһэн мүрысөөндэ республикымнай комсомолшууд бо...уушуул олоороо хабаадалсана. Жэшээнь, Баргажанай ...й Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишон, ВЛКСМ-...Л съездын делегат Ольга Сангадиева хурьга абалгаар ...рэ дүн туйлана. Улаан-Үдын аймагай Ивалгын туршалга...риин ажахын нэгэдэхи отделениин ком... залуушуулай отарын хонишон Тамара Степанова 100 эхэ ...үрһөө 115 хурьга абаһан байна. Зэдын аймагай Лени...енто Борьёогой совхозой ахалагша хонишон Антонина ...унова, Хориин аймагай Анаагай совхозой ахалагша хо... Зоя Жамсаранова болон бусадай нэрэнүүдые дурдамаар. ...комсомолшууд болон залуушуулай коллективүүдтэ, оньһо...лагдаһан бригаданууд, отрядууд болон звенонуудта, ма...шэнүүдтэ ажалладаг республикымнай олон тоото ком...ууд болон залуушуул ВЛКСМ-эй ЦК-гай соносхоһон Бү... мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, газар та... болон мал ажалые һайнаар эрхилхэ зорилго урдаа та...үнөө үедэ хүдөө ажахын харюусалгатай участогуудта ...мянган залуу трактористнар, комбайнернууд, жолоошод, ...д, хонишод, тугалшад, мал адуулагшад оролдосотой ...р ажаллана.

...ай сагта студентнэрэй барилгын отрядуудые бии болго...о, хүдөө нютагуудта эльгээдэг хүдэлөөн орон соомнай ...лагүй үргэнөөр дэлгэржэ, тэрээндэ Буряадай комсомол... эдэбхитэйгээр хабаадалсана. 1970-1971 оной туршада ...ликымнай 16 дээдэ һургуули болон техникумүүдэй 6 мян...н хүбүүд, басагад барилгын отрядуудта хабаадалсажа, гэр ...алай байрануудые бодхоолсоһон, зайн гал дамжуул...нуудые татаһан, түмэр харгынуудые барилсаһан байна. ...тнэрэй бэе махабад, эршэ зориг бэхижүүлдэг энэ һайн ...хүдэлөөе саашадань улам бадарааха, зунай сагта ба... отрядуудые бүри олоор эмхидхэн, республикын шухала ...нуудта, колхоз, совхозуудта эльгээхэ шухала байһан ту... конференци дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэхэ зэргэтэй.

...ршадай үйлэдбэриин бригаданууд залуу үетэнние ажал...тайгаар һурган хүмүүжүүлхэ шухала арга замуудайнь ...болонхой. Эдэ бригаданууд һургуулиин комсомолой эм...й хүтэлбэри доро ажаллана. 1970—1971 оной һурал...жэлэй туршада 341 бригада эмхидхэгдэжэ, тэдээндэ ...һурагшад хабаадалсаа. Энэнь 8—10-дахи классуудта ...агшадай 41 процентнь болоно. Эдэнэрэй хүсөөр ехэ хэм... үбһэ тэжээл бэлэдхэгдэһэн, сабшалан сэбэрлэгдэһэн, ...тоото шубууд үсхэбэрилэгдэһэн, хонидой нооһон хайшалаг... байна. Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданудай ажал үн...ь һайжаруулжа, тэдээндэ бүри олон һурагшадые хабаа... тухай асуудал конференциин делегадуудай анхарал хан... болоно.

...соото үе соо туйлагдаһан амжалта, һайн һайхан үүсхэл, ...тэ, комсомолой ажабайдалда болоһон хубилалтанууд об... конференци дээрэ дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэхэ, согсолог...эргэтэй. Тэдээн тухайда аймаг, район бүхэнһөө ерэһэн тү...ад элидхэн мэдүүлхэ байна. Гэхэ зуура, манай комсомол...туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарха ёһогүй. Конфе... дээрэ һайн үрэ дүнгүүдэй согсологдохотой хамта, тоосоо...ою комсомолой хүдэлмэридэ бии байһан дутагдалнууд ...хэ ушартай.

...омсомолой областной XXVI конференциин делегадууд ком... организацинуудай хүдэлмэриин дутагдалнуудта шүүм...өөр хандаха зуураа, залуушуулые эмхидхэн жагсаадаг ...тухайгаа, партийна организациин туһалагшань, ерээдүйнь ... байһан гол зорилго тухайгаа һанал бодолоо хөөрэлдэхэ ...нь этигэнэбди.

... XXIV съезд манай ороной залуушуулай, түбхын тү... комсомолой үмэнэ харюусалгатай зорилго табиһан бай... залуушуулые коммунис үзэл сурталаар, совет патриотиз... интернационализмын үзэл бодолоор, эмхи гуримтай, жу...аар хүмүүжүүлхэ, социалис байгуулалтын туйлалтануудые ...улюу һайн байлгые залуушуулда ойлгуулха талаар эдэб... хүдэлмэри ябуулха, залуу хүн бүхэнние шэнэ общество ...эй байгуулагша болгохо гээшэ комсомолой гол зорилгонь ... гэжэ партиин XXIV съездын резолюци дотор хэлэгдэнэ. ...скэ комсомолой үмэнэ партиин XXIV съездын таби... захяа заабарие конференциин делегадууд хараадаа ... саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлхо ёһотой болоно. ...лой областной ээлжээтэ XXVI конференци урдаа та... асуудалнуудые зүбөөр шиидхэлгын оршон байдалда, ... шүүмжэлэлэй, өөрыгөө шүүмжэлгын оршон байдалда үн...байһань лабтай.

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Тоорын һү һаалиин фермын түрүү һаалишан Гарма Доржиевна Суходаевае энэ фото-зураг дээрэ харанат. Гарма Доржиевна Тоорын фермэдэ хориин долоодохи жэлээ һаалишанаар ажаллана. Ажалдаа эрхим амжалта туйлажа, түсэбтэ табан жэлэй хоёрдохи жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсонхой. Һаалишан Г. Д. Суходаева һү гүрэндэ тушааха нэгэдэхи кварталайнгаа түсэбые Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэр — Мартын 8 болотор дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

КПСС-эй ОБКОМДО

КПСС-эй райкомуудай нэгэдэхи секретарьнарай, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, аймгүйсэдкомуудай хүдөө ажахын управлениинүүдэй начальнигуудай, Хүдөө ажахын, мелиораци ба уһанай ажахын министерствэнүүдэй, «Сельхозтехникын» хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр КПСС-эй обкомдо болобо.

1972 ондо хабарай тариалгада бэлэдхэл хэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ, тариан болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлхэ зорилгонуудаар, хүдөө ажахын бусад асуудалаар КПСС-эй ЦК-да болоһон зүблөөн тухай КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** элидхэл хээ.

КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. В. Пластинин**, Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **С. Б. Жаргалов**, КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Титов**, республикын хүдөө ажахын министрэй орлогшо **Т. Ф. Дубкова**, Түнхэнэй аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй хүдөө ажахын управлениин начальник **В. Д. Серебренников**, хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха, шанарыень шалгаха талаар главна инспектор **Н. И. Малыгин**, республикын мелиораци ба уһанай ажахын министр **В. Г. Большаков**, КПСС-эй Улаан-Үдын райкомой нэгэдэхи секретарь **К. К. Шомоев**, «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэлэй түрүүлэгшын орлогшо **В. С. Рипп**, Захааминай аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **К. М. Шурыгин**, республикын хүдөө ажахын министр **В. Б. Саганов** элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

«ЛУНА—20» ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИИЕ БҮТЭЭЛГЭДЭ, ҺАРЫН ШОРОЙН ДЭЭЖЭНҮҮДЫЕ ГАЗАР ДЭЛХЭЙДЭЭ АСАРАЛГАДА ХАБААДАҺАН ЭРДЭМТЭД, КОНСТРУКТОРНУУД, ИНЖЕНЕРНҮҮД, ТЕХНИГҮҮД, ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ, БҮХЫ КОЛЛЕКТИВҮҮД БА ЭМХИНҮҮДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Замбуулиниие шэнжэлгын түүхэдэ үшөө нэгэ гайхамшаг хуудаһан бэшэгдэбэ.

«Луна-20» гэжэ совет автомат станци 1972 оной февралиин 14-дэ Һара тээшэ шэглэн ниидэжэ гараад, тэрээндэ хүрэмсөөрөө һарын Элбэгэй далайн, Кризисүүдэй далайн хоорондо хараалагдаһан газартаа, хадалиг материково районд дорьбоогүй зөөлэнөөр бууһан байна. «Луна-20» станци Һарын хүрьһэ малтажа, шоройнь дээжэнүүдые абаа, тэрэнэй һүүлээр замбуулинай ракетэ Һарын нюруу дээрэһээ Газар дэлхэй тээшэ шэглэн ниидэһэн юм. Наашаа ниидэжэ ябаха үедэнь Һарын шоройн дээжэнүүдтэй бусалгын аппарат ракетэһээ таһаран тусгаарлагдаба. 1972 оной февралиин 25-да аэродинамическа хадуулгын хэгдэһэнэй һүүлээр тус аппарат Советскэ Союзда, хараалагдаһан районд буугаа.

«Луна-20» гэжэ автомат станциин ниидэлгынь программа сүм дүүргэгдээ. Станциин бүхы түхеэрэлгэнүүд, Газар дээрэхи оньһон хэрэгсэлнүүд тоти мэргэнээр, найдамтайгаар хүдэлөө.

Һарые, замбуулинай дайдые шэнжэлгын талаар совет эрдэм, техникын туйлаһан шэнэ амжалтань — ССР Союзай 50 жэлэй гайхамшаг ойе угтажа байгаа манай социалис Эхэ ороной алдарта хүдэлмэришэн ангиин, эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүд болон технигүүдэй зоригжол түгэс ажалай үрэ болоно.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Луна-20» гэжэ автомат станциие бүтээлгэдэ, ниидхүүлгэдэ хабаадаһан бүхы коллективүүдые, эмхинүүдые халуунаар амаршална.

Уран бүтээлшэ, мэргэн зохёолшо совет арадта алдар соло!

Эхэ ороной аша туһада, коммунизмын илан мандалгын аша туһада зорюулагдаһан манай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ — КПСС мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Һара дээрэхи хүртэхэнь бэрхэтэй материково районд автомат аппарадые буулгаха, Һарын хүрьһэ үрэмдэхэ ба шоройнь дээжэнүүдые Советскэ Союздахи уридшалан хараалагдаһан районд асарха научно-техническэ орёо нарин зорилго амжалтатайгаар шиидхэгдээ гэжэ «Луна-20» автомат станциие бүтээлсэһэн, дэгдээлсэһэн, ниидэлгыень бэелүүлэлсэһэн бидэнэр, эрдэмтэд, конструкторнууд, инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэришэд КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ элидхэнэбди.

«Луна-20» станциин ниидэлгынь бүхы шатануудта — Газар дэлхэй Һара хоёрой хоорондохи замда, Һара шадар ниидэлгын замда, Һара дээрэхи уридшалан хараалагдаһан районд дорьбоогүй зөөлэнөөр буулгын, Һарын шоройн дээжэнүүдые малтаха ба гарган абаха, Һара дээрэһээ замбуулинай ракетын ниидэн гараха, Газар дэлхэй тээшэ тэрэнэй ниидэхэ, Газар дэлхэй дээрэ бусалгын аппарадай бууха үедэ — станциин аппаратура ба түхеэрэлгэнүүд, командно-тодорхойлгын, бэдэрэлгын бүхы хэрэгсэлнүүд тоти мэргэнээр, найдамтайгаар хүдэлөө.

«Луна-20» гэжэ станциин ниидэхэ программын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн ушар хадаа замбуулинай дайдые шэнжэлхын тула, Һарын нюруу дээрэһээ, Наранай аймагай планетэнүүдһээ научна мэдээнүүдые абахын тула автомат аппарадуудай ехэ арга боломжонуудтай байһые дахинаа баталан гэршэлбэ.

Манай арад зоной, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ашаглаха зорилготой совет замбуулинай техникын шэнэ хэрэгсэлнүүдые бүтээлгээр парти болон правительствын даалгабаринуудые дүүргэхын тула хамаг хүсэ, шадабаряа сүм гаргахабди гэжэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Советскэ правительствые, бүхы совет арадые найдуулнабди.

СОВЕТ-БАНГЛАДЕШЭЙ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай, мүн Советскэ правительствын уряалаар, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда айлшалжа ерэһэн Бангладешэй Арадай Республикын Премьер-Министр шейх Муджибур Рахманай хоорондын хөөрэлдөөнүүд мартын 1-дэ үдэһөө хойшо Кремль дотор эхилээ.

Эдэ хөөрэлдөөнүүдтэ:

Совет талаһаа КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарёв, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Н. К. Байбаков, В. Н. Новиков, СССР-эй министрнүүд А. А. Громыко, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко, Гадаадын экономическа холбооной талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ С. А. Скачков болон бусад;

Бангладешэй талаһаа гадаадын хэрэгүүдэй министр М. Абдус Самад, Түсэблэлгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо д-р Нурул Ислам, Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын секретарь С. А. Карим, Финансын министерствын секретарь Матиул Ислам болон бусад хабаадаба.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Советскэ Союзай ба Бангладешэй Арадай Республикын хоорондохи хоёр талын харилсаа холбооe хүгжөөлгын асуудалнууд, тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. (ТАСС).

МНРП-гэй ОЙ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой Арадай-революционно партиин 51 жэлэй ойдо зорюулагдаһан түрүү бэшэг МНРП-гэй ЦК-гай, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй орган — «Үнэн» газетэдэ тунхаглагдаа.

МНРП хадаа монгол арадай бүхы илалтануудай, амжалтануудые эмхидхэгшэ, үүсхэгшэ, ангиин шанга байлдаанууд соогуур шалгаран хатуужаһан общественын хүтэлбэрилхы хүсэн болоно. Монгол арад партиингаа хүтэлбэреэр 1921 ондо арадай революци хэһэн, капитализмын шатые алагад гаража, феодализмһаа социализмда орохо түүхэтэ дабшалта бэелүүлһэн юм, мүнөө социализмын материально-техническэ үндэһэ һуури амжалтатайгаар байгуулжа байна.

МНРП социалис байгуулалтын шэнэ илалта амжалтанууд тээшэ ороноо хүтэлхэтээ хамта, уласхоорондын коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй нэгэдэл болон эмхидхэлые улам батадхахын, социалис оронуудай аха дүү ёһоной харилсаа холбоо бүхы аргаар бэхижүүлхын тула саг үргэлжэ оролдолго хүсэлэлгэ гаргана, — гэжэ «Үнэн» газетэ тэмдэглэнэ.

...АЛДА, ҺУРАЛСАЛДАШЬЕ ХОДОДОО ТҮРҮҮ ЯБАГШАД!

...РАГУУД ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): гэр барилгын комбинадай бетонщигуудай эрхим бригаданудай бригадирнуудай нэгэн Валерий ПУРБУЕВ, комсомолой областной XXVI конференциин делегат, Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэри... БОРИСОВА, авиазаводой автослесарь Анатолий МОТОРИН, комсомолой областной конференциин делегат, барилга оньһожоруулгын захиргаанай туршалгын бүлэгэй слесарь Леонид МАЛЫШЕВ, комсомолой областной XXVI ...циин делегат, «Электромашина» заводой электромеханическа цехэй орёогшо Татьяна ИВАНОВА, Буряадай мебельно-модо буйлуулгын комбинадай комсомольско организациин секретарь Зоя ТОЛСТОНОГОВА.

ЭРДЭМЭЙ ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ ҮРГЭНӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Партиин XXIV съездэ КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл соо, СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб дотор совет эрдэм ухаанай туйлалтанууд үндэрөөр сэгнэгдээд, саашанхи хүгжэлтынь хараа түсэб тодорхойлогдоһон байна.

Совет эрдэмтэдэй үрэ ехэтэйгээр хүдэлхынь тулада Коммунис парти бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулдаг юм. Энээниинь манай республикын жэшээ дээрэһээ элеэр хаража болоно.

Үнгэрһэн табан жэлэй үедэ эрдэм шэнжэлэлгын комплексно институдай һуури дээрэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделенидэ ородог Буряадай филиал байгуулагдаа. Ниитын, естественнэ эрдэмэй — нимэ хоёр институт, мүн геологиин, экономико шэнжэлэлгын хоёр таһагууд филиалда ороно. 1966 ондо филиалай байгуулагдахада, 220 гаран эрдэмтэд болон бусад хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо эрдэмэй 5 доктор, 46 кандидат байһан һаа, мүнөө тус филиалай элдэб һалбаринуудта эрдэмэй 10 доктор, 86 кандидат хүдэлжэ байна. Бүхы хүдэлмэрилэгшэдэйнь тоо табан зуу гаран болоо. Энэ хубилалта хадаа эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэриин шанар һайжаруулха хэрэгтэ нүлөөтэй байһаниинь эли бэзэ.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада филиалай һалбаринууд олон шэнжэлэлгэнүүдые хэһэн байна. Эдэнь теориин, арадай ажахыдашье ехэ удха шанартай хүдэлмэри байба. Жэшээнь, физико-математическа эрдэмэй доктор Г. Ч. Цыдыповэй ударидалга доро радиофизикын таһагай хүдэлмэрилэгшэд ретрансляторнуудые тодхожо, хада уулатай газарта телевидениин дамжуулга үргэдхэжэ болохо гэжэ тодорхойлһон байна. Эдэнэрэй дурадхалаар Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин дэбисхэр дээрэ бага хүсэтэй 30 гаран ретранслятор тодхогдонхой.

Химиин эрдэмэй кандидат А. А. Изынеевэй хүтэлбэрилдэг химиин лабораториин эрдэмтэд бүхэ бэхи полимернүүдые бии болгоо. Элдэбын хүсэ ехэтэ минеральна зүйлнүүдтэ, хоронуудта дабагдадаггүй, 300 градус хүрэтэр халуунда хамаагүй ашаглагдажа болохо юм. Полимернүүдые бии болгоһоной түлөө филиалай химигүүд ухаалан зохёохо авторай 15 үнэмшэлгэ, 7 патент, тэрэ тоодо Франци, Англи, Итали, Чехословаки, ГДР-һээ абаһан байна.

Геологиин таһагай эрдэмтэд республикынгаа газар дайдын хэбтэшэ баялиг шэнжэлхэ хэрэгтэ туһа нэмэрээ оруулалсаа. Апатидай — агрохимиин үнэтэ хэрэгсэлэй хэбтэшэ хэдэ хэдэн газарта олоо. Витимэй хада уулата газарта номин шулуунай (нефрит) хэбтэшэ олдонхой. Энэмнай ехэ хомор, промышленностьда, дэлхэйн дэлгүүр дээрэ ехэ үнэтэйгээр сэгнэгдэдэг шулуун юм. Энээниие арадай ажахыда хэрэглэхэ зүбшөөл зохёогдожо байна. Бэшэшье олон хэбтэшэ баялигууд олдоо.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада экономическа шэнжэлэлгын таһаг ехэшье, шухалашье хүдэлмэри хээ. «Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые 1980 он болотор таарaлдуулан хүгжөөхэ харaанууд» гэһэн темээр ехэ шэнжэлэлгэ хэгдээ, Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин үйлэдбэриин ба продукци хубаарилгын һалбари хоорондын баланснууд табигдаанхай. Эдэ шэнжэлэлгэнүүд номууд болгожо гаргагданхай, Буряадай АССР-эй, Шэтын областиин шэнэ табан жэлэй түсэб зохёолгодо хэрэглэгдэһэн байна.

Ниитын эрдэм шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд түүхээр, хэлэ бэшэгээр, литератураар, арадай аман зохёолоор, социологёор олоншье, һониншье номуудые гаргаа юм. Филиалай эрдэмтэдэй хабаадалгатайгаар 1970 ондо «КПСС-эй Буряадай организациин түүхын очеркнууд». «МНР-эй культурын түүхын очеркнууд» гэжэ номууд хэблэгдэһэн байна. «В. И. Ленин, Сибирьтэхи национально-гүрэнэй байгуулалта» гэһэн Г. Л. Санжиевай, «Хоца Намсараев социалис реализмын зам тээшэ» гэһэн А. Б. Соктоевой номууд хэблэлһээ гараа. «Буряад зоной угай бэшэгүүд тухай» Ц. Б. Цыдендамбаевай, «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһан тухай» Н. Д. Шулуновой ехэ шэнжэлэлгэнүүд хэблэгдэхээр бэлэн болонхой. Эдэ тоологдоһон шэнжэлэлгэнүүд хадаа эрдэмтэдэй хэжэ байһан хүдэлмэриин багахан хубинь мүн. Республикынгаа ажалшадай үмэнэ хүндэтэй болоһон, эрдэм шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэжэ байһан эрдэмтэд олон даа.

Буряадай филиалай эрдэм шэнжэлэлгын саашанхи арга боломжонууд гэхэдэ нимэ: геологическа институт байгуулхын тулада ехэ бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Энэ институт Забайкалиин дэбисхэр дээрэ хэбтэшэ баялиг элирүүлхын тулада теоретическэ ехэ шэнжэлэлгэ хэхэ хараатай. Буряадай АССР-эй газар дайда болбол шухаг зүйлнүүдэй—алтан, алмаз болон бусад үнэтэ минералнуудай байхаар багсаагдаһан геологическа зонодо ородог гээшэ ааб даа.

Хими, физикэ. биологи болон бусад естественнэ эрдэмэй талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй. Шэнэ табан жэлэй туршада ургамалай, мал адууһанай селекци, генетикын талаар теоретическэ шэнжэлэлгэнүүд хэгдэхэ, малай ашаг шэмэ, ургамалай ургаса дээшэлүүлхэ хуули ёһонуудые тодорхойлхо, ургаса ехэтэй хүдөө ажахын ургамалнуудые, ашаг шэмэ ехэтэй мал адууһа туршаха хүдэлмэри ябуулагдаха юм. Эрдэмтэд-биологуудай хэхэ хүдэлмэри хадаа Забайкалиин амитантан, ургамалай аймагые улам гүнзэгыгөөр шэнжэлхэ хэрэгтэ түлхисэ болохо, иигэжэ эдээниие арадай ажахын аша туһада хэрэглэхэ арга олгохо болоно.

Энэ табан жэлэй туршада шэнэ электронно-тоололгын машинануудые хэрэглэжэ, тоо бодолгын лаборатори байгуулагдаха зэргэтэй. Математикын эрдэм ухаанай мүнөө түрүү зэргэдэ гараад байһаниинь эли бэзэ даа. Энэ һалбаряар эрдэмэй гуламта бии болгоһодоо, эрдэм шэнжэлэлгые улам хурдадхаха, хэмжээень дээшэлүүлхэдэ туһатай байха бэзэ даа.

Экономикын эрдэм ухаанда мүнөө ехэ анхарал табигдана. Энэ һалбаряар хэгдэхэ шэнжэлэлгэ гэхэдэ, Байгал далай тухай асуудал болоно. Байгал далайн байгаалиие шэнжэлэлгээр СССР-эй Наукануудай академиин, тэрэнэй һалбаринууд ехэ хүдэлмэри ябуулха ёһотой гээд КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1971 оной июниин 16-да Байгал далай шадарай байгаалиин баялигые зүбөөр ашаглахын тулада нэмэлтэ хэмжээнүүд тухай тогтоол дотор заагданхай. Энэ гол шухала удха шанартай асуудал мүн. Манай орон доторхи сэбэр уһанай 80 процентнь, дэлхэй дээрэхи нимэ уһанай 20 процентнь Байгал далайда байдаг гэжэ зон мэдэнэ бэзэ. Гадна эндэхи амитантан, ургамалай аймагай баялиг юунтэйшье сасуулашагүй ха юм даа. Энэ талаар Буряадай филиал ехэ юумэ хэлсэхэ зэргэтэй. Экономикын эрдэмэй доктор П. Г. Олдак түрүүтэй Байгал далайн баялиг ашаглаха талаар лаборатори хүдэлжэ байдаг. Энэ лаборатори байгаалиин баялиг сэгнэжэ тодорхойлхо, модоной, уһанай, газарай, биологическа ба геологическа хэбтэшэ баялигые ашаглаха программа зохёожо байна.

Ниитын эрдэм шэнжэлэлгын институдай эрдэмтэд шэнэ табан жэлэй туршада ехэ хүдэлмэри хэхэ түсэбтэй. СССР-эй, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулан, ехэ юумэнэй хэгдэхэ байһаниинь элитэ.

Эрдэмтэдэй туйлаһан амжалтануудай хажуугаар шиидхэгдээгүй асуудалнууд тухай тэмдэглэлтэй байна. Эрдэм шэнжэлэлгын ехэ дутагдалнуудай нэгэн гэхэдэ, хүдөө ажахын һалбаряар эрдэм шэнжэлэгшэд дан олон темээр дашуурна, хүдөө ажахын үйлэдбэри эмхидхэхэ мүнөө үеын технологитой холбоотой комплексно шэнжэлэлгэ хэнэгүй, республикын зарим нютагуудай онсо шэнжэтэй эрхэ байдал хараада абанагүй.

Мүн промышленностиин, барилгын болон транспортын хэрэгсэлнүүдтэ зорюулагдаһан шэнжэлэлгэнүүдэй ашa үрэ муу байһан зандаа.

Совет экономико болон эрдэм ухаанай хүгжэлтын мүнөөнэй шатын байдал шэнжэлжэ үзөөд, эрдэм ухаанай үйлэдбэритэй холбогдожо байһан мүнөөнэй үе сагта эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэг гээгдэнэ гэжэ КПСС-эй XXIV съезд зааһан байгаа. Энэ дутагдал манай республикын эрдэмтэдэй коллективүүдтэ сүм хабаатай. Эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэриин туйлалтануудые бодотоор бэелүүлхэ гэхэдэ, эдэнэр ехэ оролдолго гаргадаггүй байна. Буряадай филиалай партийна организаци, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда һаналаа ехээр табиха ёһотой.

Эрдэм, техникын хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан мүнөөнэй үе сагта үйлэдбэриин элдэб хүдэлмэриһөө байтагай ударидалгын хэрэгые автомадаар зэбсэгжүүлжэ байһан үе сагта ажаһуунабди. В. И. Ленин нимэ үе сагай ерэхые мэргэнээр хараһан байдаг. Социалис капиталис хоёр байгуулалтын эбсэшэгүй мүрысөөн тухай тэмдэглэхэ зуураа, «хэн гайхамшаг техникэтэй, эмхидхэлтэй, журамтай, тон эрхим машинатай байнаб, тэрэл талань экономикын талаар илахал даа»—гээд зааһан шуу.

Партиин ЦК-гай ноябриин (1971 оной) Пленум, удаань СССР-эй Верховно Соведэй III сесси арадай ажахые хүгжөөхэ 1972 оной, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые баталһан байна. Техническэ дэбжэлтэ хурдадхаха, арадай ажахын бүхы һалбаринуудые шэнэ техникээр зэбсэгжүүлхэ, шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ гээшэ юһэдэхи табан жэлэй асари ехэ хараа түсэбүүдые бэелүүлхэ арга нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Шэнэ түхэлэй тон һайн зэбсэг түхеэрэлгэ, механизмуудые байгуулалгаар лэ эрдэм, техникын дэбжэлтэ туйлагдадаг бэшэ ааб даа. Орёо оньһон техникэ ябуулжа шадаха түгэс мэргэжэлтэдгүйгөөр нимэ дэбжэлтэ туйлахын аргагүй гэжэ бүгэдэндэ элин бэзэ. Ушар нимэһээ мүнөөнэй эрхэ байдалда дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые хүгжөөхэ асуудал энээнтэй хамта тон шухалада тоологдоно гээшэ.

Бүхы үйлэдбэринe, оюун ухаанай зургаануудые түгэс бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдээр хангажа байгаа дээдэ һуралсалай туйлалтануудые студентнэрэй бүхэсоюзна слёт үндэрөөр сэгнэһэн байна. Дээдэ һургуули, техникумүүдые дүүргэһэн 17 миллион хүн арадай ажахыда хүдэлжэ байна гээд сэдьхэлээ ханангяар эндэ тэмдэглэгдээ һэн. Гансахан наймадахи табан жэлэй үедэ 7 миллион гаран, тэрэ тоодо 2 миллион 600 мянганиинь дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэһэн байба.

Юһэдэхи табан жэлэй туршада дээдэ ба дунда һуралсал илангаяа эрдэм, техникын шэнэ һалбаринуудаар үргэдхэгдэхэ хараатай юм. КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо хараалагдаһанай ёһоор, манай орон дотор 5 жэлэй туршада дээдэ эрдэмтэй 4 миллион 600 мянган мэргэжэлтэд, дунда эрдэмтэй 4 миллион 400 мянган мэргэжэлтэд бэлдэгдэхэ түсэбтэй. Табан жэлэй эсэстэ СССР-эй арбадахи эрхэтэн бүхэн дээдэ ба тусхай дунда эрдэмтэй болохо юм. Манай республикадашье дээдэ, дунда һуралсал нилээд хүгжэһэн байна. Дүрбэн дээдэ һургуули, кооперативна худалдаа наймаанай Новосибирскын институдай филиал бии, 23 техникум хүдэлжэ байдаг. Эдээндэ 40 мянга гаран хүн һурана. 1923 ондо байһан 60 студент 40 мянга хоёрые сасуулхада ямар гээшэб, газар тэнгэри хоёр шэнги бэшэ гү? Ленинскэ национальна политикын бодото бэелэлгые гэршэлһэн тоонууд нимэл даа. 10 мянган хүн зондо студентнүүдые абажа харахада, Буряад орон эгээл хүгжэнги республика, областьнуудтай адлихан болонхой, Франци, Англи, ФРГ, Итали гэдэг гүрэнүүдые үни хада ахижа гараһан байна. Ази, Африка болон Латинн Америкын оронуудые эндэ дурдалташьегүй.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада дээдэ һургуулинууд 2015 мэргэжэлтые промышленностьда, 2625 хүниие хүдөө ажахыда, 5125 мэргэжэлтэдые соёлой, гэгээрэлэй зургаануудта бэлдэһэн байна. Һуралсалай хэрэгсэл түхеэрэлгэ улам һайжараа.

Залуу хүбүүн, басаган бүхэн һураха аргатай, ямаршье түлөөһэгүйгөөр һургахаһаа гадна, гүрэн стипенди түлэдэг юм. Эндэ нэгэ тоо дурдая. Ерэхэ жэлһээ стипендин нэмэлгэдэ гүрэн 1,5 миллиард түхэриг гаргашалха юм. Гансахан багшанарай институдта стипенди ехэ болгоходо, 1 миллион түхэриг гараха гэхэ гү, али нэгэ студентые һургаха үедэнь 500 түхэриг дунда зэргээр гаргашалагдаха болоно.

Манай республикын дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудта 2 мянга гаран эрдэмтэд—багшанар, тэрэ тоодо 300 гаран эрдэмэй доктор, кандидадууд хүдэлжэ байна. Эдэнэр хадаа ургажа ябаа үетэниие һургаха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ухаан бэлигээ, хүсэ шадалаа зорюулан хүдэлдэг, коммунис үндэр мэдэрэлтэй зонууд байха. Дээдэ һургуулиин эрдэм хүгжөөхэ, совет эрдэм ухаае урагшань дабшуулха хэрэгтэ ехэ хубита нэмэриеэ оруулан хүдэлжэ байна.

Л. ПОХОСОЕВ,
КПСС-эй обкомой наука, һургуулиин таһагые даагша.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани февралиин 29-дэ М. А. Ясновой хүтэлбэри доро боложо, 1971 ондо Соведүүдэй хэһэн бүтээһэн эмхидхэлэй, ниитын хүдэлмэриин зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ.

Россин Федерациин нютагай Соведүүд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые, «Районуудай, городуудай, ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй хүдэлмэри саашаданъ һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые, «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула Россин Совет Федеративна Социалис Республикын ажалшадай депутадуудай «Соведүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» РСФСР-эй Верховно Соведэй тогтоолые хүтэлбэри болгон, экономикын ба соёлой хүгжэлтэдэ үзүүлдэг нүлөөгөө улам шангадхаа, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилготой эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулна, ажал хэрэгтээ демократическа гол ёһонуудые сэхэ шууд баримталан бэелүүлнэ гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ.

Нютагай Соведүүд сессинүүдээ болзор соонь зарладаг, промышленность ба хүдөө ажахы хүгжөөлгын. хүн зоной соёлой, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын асуудалнуудые сессинүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ саг соонь табидаг болонхой. Депутадуудай, саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри бүри эдэбхитэй болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ Соведүүдэй сессинүүд дээрэ 600 мянга гаран депутадууд үгэ хэлэһэн байна. 170 мянга гаран асуудал саг үргэлжын комиссинуудай хабаадалгатайгаар бэлдэгдэһэн, Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байба.

Соведүүдэй, хүн зоной үмэнэ — гүйсэдкомуудай, тэдэнэй таһагууд ба управлениинуудэй, һунгагшадай үмэнэ—депутадуудай хэдэг тоосоонууд хараа байса һайжараа. Гүйсэдкомуудай 99,2 процентнь өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ тоосоо. Россин Федерациие бүхы дээрэнь абаад үзэбэл, гүйсэдкомуудай, тэдэнэй таһагууд ба управлениинүүдэй тоосоһон суглаануудэ дээрэ 27 миллион үлүүтэй гражданинууд хабаадаа.

Депутадуудай тон олонхинь городой, районой, сельскэ, поселково Совет тухай РСФСР-эй хуулинуудай эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, һунгагшадайнгаа урда жэлдээ хоёр дахинһаа үсөөн бэшээр тоосоно. 1971 оной һунгалтаһаа хойшо үнгэрһэн зургаан һарын турша соо депутадуудай 95,2 процентнь һунгагшадайнгаа үмэнэ тоосоһон байна.

Нютагай Соведүүдэй аппарадта шадамар бэрхэ шэнэ хүдэлмэрилэгшэд нэмэжэ ороо. Соведэй хүдэлмэритэй танилсуулха саг үргэлжын курсанууд ба һургуулинууд гүйсэдкомуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэнэ. Гүйсэдкомуудай 6 мянга гаран түрүүлэгшэнэр, түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор болон секретаринууд дээдэ, үдэшын ба заочно дунда һургуулинуудта һурана.

Нютагай Соведүүд гүрэнэй, ниитын хэрэгүүдые хүтэлхэ ябадалда хүн зониие бүри эдэбхитэйгээр, үргэн олоорнь хабаадуулдаг болоо. Нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудтахи, тэдэнэй таһагууд ба управлениинүүдтэхи хүдэлмэридэ 300 мянга гаран эдэбхитэд һайн дураараа хабаадана.

Гэхэ зуура зарим хизаарнууд, областьнууд ба автономито республикануудтахи Совет... хэлэй-ниитын хүдэлмэри КПСС-эй XX... район, городой, сельскэ ба поселково ... хай РСФСР-эй хуулинуудай эрилтэну... харюусахагүйгөөр ябуулагдана гэжэ ... ведэй Президиумэй заседани дээрэ ... гүйсэдкомууд сессинүүдые зарлаха бо... гаража ошоһон депутадуудай орондо ... дуудые хаһа саг соонь һунгалга эмхи... нэр өөһэдынгөө хүдэлмэри тухай Сов... зоной үмэнэ тоосодоггүй байба. ... дүүдэй сессинүүдтэ депутадуудынь эдэ... гаар хабаададаг. асуултанууд хаа-яа ... тээнь гараһан шиидхэбэринүүдэй дүүр... шүүмжэлхы ажаглалтанууд болон ду... гүйсэдхэл тухай, сессинүүдэй хоо... соо гүйсэдкомуудай хэһэн хүда... хай, һунгагшадай захианууд тухай деп... синүүд дээрэ элидхэдэггүй байна. Депу... хитэд саг үргэлжын комиссинуудай хүда... тамагаар элсүүлэгдэнэ. Соведэй хүдэлм... бэлдэхэ курсанууд ба һургуулинууд ху... дэнэгүй.

Дутуу дунданууда усадхан зайсуул... гай Соведүүдэй эмхидхэлэй-ниитын хү... жаруулхыень, тиихэдэ КПСС-эй XX... шиидхэбэринүүдые, «Совет Социалис ... нуудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэ... лэдхэл тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол... тайгаар дүүргэхын тула оролдолго ... гуулхыень, шэнэ табан жэлэй даабари... зорһоо урид дүүргэхын түлөө социали... саашадаа үргэнөөр дэлгэрүүлхыень ... Верховно Соведүүдэй Президиумые, ... областьнуудай, Москва болон Ленинград... Соведүүдэй гүйсэдкомуудые уялгал... РСФСР-эй Верховно Соведэй Президи... абаа.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Прези... ба бүлэ тухай хуулиин Россин Федера... хэрэглэгдэжэ байһан тухай асуудал ... Гэрлэлгэ ба бүлэ тухай хуулиие бодото... лүүлгэ ехэ болон нялхасые хамгаалха ... һа хүргэнэ. Совет бүлые, гэрлэлгэ ба бү... саанда хабаатай социалис хуули бэхи... хүргэнэ гэжэ тус тогтоол дотор тэмд...

Республикын Соведүүдэй ба захирга... нуудай хүдэлмэрилэгшэд гэрлэлгэ ба бүлэ... нэ хуулиие хүн зондо тайлбарилан ой... ехэ юумэ хэһэн байна. Нютагуудтахи ... путадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд ... ёһоной совет гурим заншалнуудые ... нэбтэрүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябу... гээа бүридхэлдэ оруулаагүй түрэлхид... эсэгыень тодорхойлхо тухай хуулиин ... нууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Гэхэ зуура гэрлэлгэ ба бүлэ тухай ... дээрээ үшөөл дутамагаар хэрэглэгдэнэ ... эй Верховно Соведэй Президиум тэмд... йние зайсуулха хэмжээ ябуулгануудые ...

РСФСР-эй Верховно Соведэй Прези... седани дээрэ ондоошье асуудалнууд зүб... дээ.

КУРСА ХҮДЭЛМЭРЕЭ ЭХИЛЭЭ

Республикымнай колхоз, совхозуудай парткомой бүлэг секретарьнар КПСС-эй областной комитедэй дэргэдэхи партийна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлээ дээшэлүүлдэг курсада һуража эхилэнхэй. Тэдэнэрэй ехэнхинь олон жэлэй ажалай баян намтартай хүнүүд.

«СССР-эй политика, үйлэдбэри хүтэлбэрилгын научна үндэһэ һуу-ри» болон бусад темэнүү... ци шагнагдана.

Курсын программын ... ческэ хубиин дүүрэхэд... хүдөө ажахын туршалг... Түнхэнэй аймагай «М... гэхэ мэтэ ажахынууда... тэндэхи партийна ко... хүдэлмэритэй танилсаха, ... шэлөө хубаалдаха юм.

М. МЕД...

Комсомолец Геннади... хүдөө ажахын институ... ческэ факультедэй хо... да һуралсадаг. Пе... Бальжит эжытэйгээ «... һуралсалай ажахын о... ладаг Тулунжа гэжэ ... һуудаг юм. Хонидой ... эхилхэдэ, Гена Бальж... вич Цыреновэй даадаг ... нишодто туһалдаг бо... ажахын ерээдүй мэрг... дой хойноһоо харууһ... шадамар бэрхэ байба. ... дые саг соонь эдеэл... на, үдэр, һүнигүй тэд... харууһална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... Г. Шойдопов.

Д. БАЛДАНОВА

РЕСПУБЛИКЫН „СЕЛЬХОЗТЕХНИКА“ НЭГЭДЭЛЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ СУГЛААН

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИДЭ...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүблөөндэ хабаадагшад (зүүн гарһаа) «Сельхозтехникын» Бэшүүрэй отделениин слесарь И. К. Куприянов, «Сельхозтехникын» Кабанскын отделениин тракторист Н. П. Ерофеевский.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй республикын „Сельхозтехника“ нэгэдэлэй түрүүлэгшэ С. Г. ДОВГАНИИН хэһэн элидхэлһээ

Түрэл партиингаа XXIV съездын, КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, абаһан уялга, хараалһан түсэбөө саг болзортонь дүүргэхэ талаар республикымнай аймагуудай нэгэдэлнүүдэй, завод болон отделениинүүдэй, худалдаа наймаанай бааза ба тусхай магазинуудай, барилга-хабсаралгын управлениинүүдэй коллективүүд энэ юһэдэхи табан жэлэй үнгэрһэн түрүүшын жэлдэ зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байна. Энэ үнгэрһэн хугасаа соо заһабарилгын мастерскойнууд, заводууд хүдөө ажахыдаа 19,5 миллион түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Тэрэшэлэн үнгэрһэн жэлдэ республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагуудтахи отделени, нэгэдэлнүүд ажахынуудай 2065 трактор, 2401 автомашина, 278 комбайн, 2 мянган тракторай, 3264 автомашинын двигательнүүдые заһабарилжа, бүхыдөө 187 мянган түхэригэй запасной частьнуудые бүтээн гаргаһан ба элэжэ эбдэрһэн 569 мянган түхэригэй детальнуудые шэнэдхэн заһабарилжа, хуушанайнь түхэлдэ оруулһан байна.

1971 ондо республикымнай аймагуудай «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүд болон заһабарилгын мастерской, заводуудта үйлэдбэриин талмай үргэдхэхэ, шэнэдхэн хубилгаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Жэшээлбэл, Хориин аймагай нэгэдэлдэ мотоор задалжа угааха отделениин байра үргэдхэгдэһэн ба Улаан-Үдын аймагай нэгэдэлдэ «ДТ-75» түхэлэй трактор болон ороохо таряанай комбайнуудые заһабарилха цех баригдажа ашаглалгада үгтөө һэн.

1971 ондо тракторнуудые, тракторай двигательнүүдые, автомашинануудые, автомашинын двигательнүүдые шэнэдхэн заһабарилха, запасной частьнуудые бүтээн гаргаха түсэб анха түрүүшынхеэ амжалтатай бэелүүлэгдэһые онсолон тэмдэглэмээр. Бүхыдөө энэ хугасаа соо 4200 электродвигатель, 3610 стартер заһабарилагдаһан байна. Тиихэдэ Шэнэ-Бэрээнэй заводто тракторай 5688 прицеп, электрозаһабарилгын заводто «ЯРВ-100А» түхэлэй 62 мянган хайрсаг. Сэлэн-Дүүмын заводто «ВД-6» түхэлэй 570 вагон-гэр, «ПА-1» түхэлэй 81 мянган авто-уһалуури, модо хюрөөдэхэ 659 рама бүтээгдэжэ, ажахынуудта эльгээгдээ. Нёдондо заводуудта промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1970 онойхиһоо 5 миллион түхэригөөр ургаа.

Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй туршада Улаан-Үдын электро-заһабарилгын, Шэнэ-Бэрээнэй заһабарилгын-механическа заводуудай, Сэлэнгын, Захааминай, Могойтын болон бусад аймагуудай нэгэдэлэй заһабарилгын мастерскойнуудай коллективүүд амжалтатайгаар ажаллажа, түсэбэй дүүргэлтэдэ горитойхон хубитаяа оруулһан байна.

Нёдондо жэл республикымнай аймагуудай «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүд урлан нарижуулгын 130 дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, 59 мянган түхэригэй ашаг олзо оруулаа һэн. Мүн техническэ мэдээсэлнүүдые тараaха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Эдэ мэдээсэлнүүдэй ашаар урлан нарижуулгын 20 дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээбди. Гадна шэнэ юумые дуулгаха, тайлбарилан тараaха тусхай автомашинын ашаар заһабарилгын предприятинуудта техническэ 114 түрүү онол арга дэлгэрүүлэгдэжэ, 64 кино фильм харуулагдаа. Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд үйлэдбэриин технологи һайжаруулжа, абтаһан продукциин шанарые дээшэлүүлхэ ба жэлэй түсэб амжалтатай дүүргэхэ хэрэгтэ горитойхоноор нүлөөлһэн байна.

Тиин юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэб, уялга дүүргэхэ талаар заһабарилгын предприятинуудай коллективүүд зарим тэды амжалта туйлабашье, ойрын сагта усадхамаар дутагдалнуудтай байһаар. Промышленна 28 предприятинуудай 2-ынь — Улаан-Үдын аймагай нэгэдэл. Оронгын отделени продукцияа худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. Тиихэдэ заһабарилгын зарим предприятинууд номенклатурын талаар үйлэдбэриингөө түсэб бэелүүлжэ шадаагүй. Тусхайлан хэлэбэл, Бэшүүрэй. Хяагтын аймагуудай нэгэдэл трактор заһабарилха түсэбөө дүүргээгүй. Улаан-Үдын аймагай нэгэдэл трактор болон комбайнуудай 240 двигатель заһабарилжа үгөөгүй байна. Мүн энэ хугасаа соо заһабарилгын 10 мастерскойн ороoһото ургамалай комбайн заһабарилха, элэжэ эбдэрһэн детальнуудые гагнажа, шудхажа, хуушан түхэлдэнь оруулха түсэбөө бэелүүлээгүйнь харамтай.

Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, заһабарилгын олохон предприятинууд үйлэдбэриингөө технологи һайжаруулха, түрүүшүүлэй шэнэ онол аргануудые, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ шэнэ түхеэрэлгэ, инструментнүүд үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй, ажалаа научна аргаар эмхидхэхэ хүдэлмэри һулаар ябуулагдаһан байгаа.

Заһабарилгын үйлэдбэридэ гагнууриин, хайлуулан шудхалгын хүдэлмэри гол һуури эзэлдэг гээшэ. Тиимэһээ бүхы мастерской, заводуудай гагнууриин агрегадуудаар, аппарадуудаар гүйсэд хангагданхай. хэһэн ажалайнгаа шанарыень һайжаруулха дүүрэн аргатай юм. Гэбэшье Шэнэ-Бэрээнэй заводһоо бэшэ нэгэшье предприятинууд гагнаха, хайлуулан шудхаха шэнэ түхеэрэлгэ хэрэглэнэгүй. Заһабарилгын предприятинуудай нэгэниинь шье термическэ участоггүй юм. Нимэ шэнэ түхеэрэлгэ үйлэдбэридөө нэбтэрүүлээгүй дээрэһээ бүтээһэн детальнуудынь муу шанартайгаар хэгдэжэ, түргэн саг соо хэрэглэмжэһээ гарана.

Олонхи хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд запасной частиин хомор, заһабарилгын жасын бага дээрэһээ хараалагдаһан түсэбнай дүүргэгдэнэгүй гэһэн шалтаг барина. Тиимэһээ «Сельхозтехника» нэгэдэлэй предприятинууд энэ дутагдалаа усадхахын тула заһабарилгын бүхы хүдэлмэри даажа абаха зэргэтэй.

Манай заһабарилгын предприятинууд үйлэдбэриингөө технологи һайжаруулжа, участогуулаа шэнэ түхеэрэлгээр хангаһанай ашаар заһабарилгын шанар эрид һайжаруулха, завод, мастерскойнуудай ажалай эмхидхэл үндэһөөрнь хубилгаха зэргэтэйбди. Гадна заһабарилгын предприятинуудай детальнуудые угааха, сэбэрлэхэ хүдэлмэриие һайжаруулха саг тулаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ... хозуудые, хүдөө ажа... предприятинуудые ... техническэ эд хэрэгс... ха гуримай нилээд хуб... ашаар трактор, автом... дөө ажахын машина, ... запасной часть болон ... үтэгжүүлгэ ба үйлэдб... тэй элдэб хэрэгсэлнүү... ха ябадал усадхагдаа.

Үнгэрһэн табан жэл... республикымнай хүдөө ... хыдөө 152 миллион т... териально-техническэ ... нуудые абаһан гэхэ ... трактор, ороoһо тар... силосэй ургамалай 427... хуряаха 166 комбайн... олон техникэ үгтэһэн ... гэжэ нёдонло худал... мнай 34.611 мянган ... хүргэгдэжэ, түсэбнай ... уридшалан дүүргэгдэ... совхозуудта түсэбһөө ... миллион түхэригэй те... дагдажа, тарилгын, ... хуряалгын ба ороо... машинануудта ажахы... захил сүм бэелүүлэгд...

Энэ табан жэлдэ ко... зуудые материальн... хэрэгсэлнүүдээр ханга... һайжаруулхын тула ... хүдэлмэрилэгшэд гор... дэлмэри ябуулхаар ... Тиин Саянтын баа... шэнэдхэгдэжэ, колло... тодхогдоходо. Улаан-Ү... Шэбэрэй, Бэшүүрэй, ... Хурамхаанай аймаг... нуудые хангаха юм.

«Сельхозтехника» ... ажал хэрэг һайжаруул... дэлмэрилэгшэдэй байха, ... бэриин байрануудые ... болонобди. Үнгэрэгшэ ... публикымнай олохон ... дэй барилгада һомол... гэ зөөриеэ түсэбэй ... шалжа шадаагүй дээрэ...

ВЛКСМ-эй ОБЛАСТНОЙ КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУД

ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА...

Аймагай комсомолой конференциин делегадууд областной XXVI конференцидэ 20 шударгы хүбүүд, басагадаа делегадаар болгожо һунгаһан байна. Тэдэнэй дунда Суулгын совхозой хонишон, ВЛКСМ-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой гэшүүн, мэнэ һая XXIV-эй гэшүүндэ кандидадаар Данажаб Дашидондуков.

Данажабта Совет Арми ба Далай-Сэрэгэй Флодой һайндэрэй үдэрнүүдтэ кандидадай карточка КПСС-эй райкомдо барюулагдаа. Тиихэдэ 1971 ондо тэрэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадаар нютагай хүн зон һунгажа, ехэ этигэл найдабарида тэрэ хүртэһэн байна.

Найман класс дүүргээд, 1969 ондо ажалайнгаа намтар түрэһэн нютагтаа эхилжэ, аймагай эрхим түрүү залуушуулай тоодо оролсожо, залуу наһанайнгаа эршэ зориг бадаруулан хүдэлжэ ябаһан хүбүүн үетэндөө һайн жэшээ харуулна гэжэ залуу болохогүй байха.

«Хүн болохо — багаһаа, хүлэг болохо — унаганһаа» гэһэн арадай сэсэн оньһон үгэ эндэ таарана. Хүнэй ганса эрхээр һураагүй, харин һураһан гэжэ дээрэ хэлэгдэһэн хүсэдөөр ойлгогдоно. Үбэлэй һалхитай нэгэ үдэр Данажаб Дашидондуковой хүдэлжэ байһан отарада ерэгдээ һэн. Тэрэ отара совхозой түбһөө холо Элһэнэй-Үбэр гэжэ газарта. Энэ отарые ажахын чемпион Бато Цыбикжапов ударидана. Коммунис ажалай коллектив гэһэн нэрэ зэргые нэрэтэйгөөр абажа ябаһан отарада табан хүн хүдэлдэг. Залуунь Данажаб юм. Тэрэнэй Чимитцу Цыбикова, Цырен Аюшеева гэгшэд пенсидэ гарашье һаа, үшөөл хүдэлжэ байна.

Данажаб Дашидондуков ажахын хонишонтой 1969 оной ноябрь һараһаа эхилээд, мүнөө болотор суг хамта хүдэлнэ. Энэ отарынхид жэлһээ жэлдэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ зуун эхэ хонинһоо 100,5 хурьга абан түлжүүлжэ, нооһо хайшалха түсэбөө 94 процент дүүргэжэ, тэдэнэр совхозойнгоо, мүн аймагай хонишодой бригадануудай хоорондохи социалис мүрысөөндэ эрхимлээд, «Аймагай эрхим хонишон» гэжэ нэрэ солодо хүртэһэн юм. Данажаб В. И. Ленинэй ойн баярай медаляар шагнагданхай.

Мүнөө жэлдэ эндэхи хонишод бүри дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхай. Отарадань 600 хонин тоологдоно. Энэ жэлдэ һүүлишынгээ түл үгөөд, гүрэндэ тушаагдаха хүгшэрһэн хонид юм. Зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлхэ, хонинһоо 3 килограммһаа доошо бэшэ нооһо хайшалха зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

Февралиин 9-һөө хонидынь түрэжэ эхилээ. Абтаһан хурьгадынь гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Тус бригада мүнөө жэл хонин һүрэгөө хоёр дахин олошоруулха бүхы арга боломжотой. Байра байдалынь шье яһала һайн, хони, хурьгадай эдихэ хоолишье элбэг. Найдамтай хүнүүд эндэ ажаллана.

Данажаб Дашидондуков гэр бүлөөрөө Элһэнэй-Үбэр гэжэ газарта ажаһуудаг. Хани нүхэрынь хонишодой бригадын гэшүүн бэшэшье һаа, гэртээ миия һуудаггүй, шадал зэргээрээ туһалалсажа байдаг юм. Данажаб эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ зорилготойгоор Улаан-Үдын Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй зоотехническэ отделенидэ заочноор һуралсана.

1971 оной намар Данажаб Дашидондуков комсомолой путевкоор «Байгал» гэһэн аяншалгын поездоор Советскэ Союзай олон хотонуудаар ябажа ерэһэн байна.

Данажаб Дашидондуковой хүндэтэй ажалдаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэе.

М. ЦЫРЕНОВ.

Мухар-Шэбэрэй аймаг.

ҺААЛИШАН—ДЕЛЕГАТ

«Победа» колхозой түб һууринтай зэргэлээд үхэр, тугалнуудай шиферээр хушагдаһан ута далнууд, шанахан гэрнүүд холоһоо харагдана. Энэмнай тус ажахын һаалиин түбэй фермэ гээшэ. Эндэ ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, эрхим һайн амжалта туйладаг бэрхэ һаалишад хүдэлдэг юм. Тэдэнэй дунда залуушуулшье олон.

Володя Гончиков дүрбэн жэлэй саада тээ Цахирай дунда һургуулиин наймадахи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр колхоздоо ажаллаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд тэрэнэй энэ эрмэлзэлгые һайшаан дэмжэжэ, һаалишан болохыень дурадхаа бэлэй. Тиигээд тэрэ гэһээр Володя һаалишан боложо, бүлэг үнеэдые даажа абаһан юм.

Һаалишанай ажал хүнгэншэг гэжэ һанадаг байбашье һаань, түрүүшээр бэрхэшээлнүүд, ойлгогдоогүй юумэн олон тохёолдоо ааб даа. Теэд энэ комсомол хүбүүн бэрхэшээлһээ сухаряагүй, заатагүй дабажа гарахые хүсэдэг байгаа. Тэрэнэй ажал хүдэлмэридэ ахамад һаалишад, мал ажалай мэргэжэлтэд ехэ туһаламжа хүргөө. Мүн өөрөөшье адууһа мал харууһалха, эдеэлүүлхэ асуудалаар туһатай ном һудар уншадаг, ойлгоогүй юумэеэ асуужа абадаг байһан.

Мүнөө Володя Гончиков тэрэл фермэдэ һаалишанаар хүдэлһэн зандаа. Үдэр хоногой ошохо бүри нилээд дүй дүршэлтэй боложо, ажал хүдэлмэридөө һайн үрэ дүн туйлана. Жэшээ болгон хэдэн тоо, баримтануудые дурдая. Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын ондо даажа абаһан бүлэг үнеэдһээ хамгадаа 34000 килограмм һү һааха социалис уялгатай байбал, тэрэнээ 36948 килограммда хүргэһэн байна. Тэрэнь үнеэн бүридэ абажа үзэхэдэ 1901 килограмм болоно. Тиигэжэ колхозойнгоо һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр ажахы дотороо дүрбэдэхи һуури эзэлээ.

Шэнэ 1972 ондо Володя бүри габшагай һайнаар хүдэлжэ байна. Энээниие январь һарын ажалай дүн гэршэлнэ. Жэлэй түрүүшын һара соо даажа абаһан үнеэн бүриһөөн 247 килограмм һү һаагаа. Энэнь ганса колхоздоо бэшэ, харин бүхы аймаг соогоо эрхим дүн болоно. Тиихэдэ январь һарада 2 тугал абаад, һайнаар түлжүүлнэ.

— Володя һаалишанаар һаяшаг хүдэлжэ эхилһэн байбашье, түрүүшүүлэй зэргэдэ орожо шадаа. Юрэдөө бэрхэл хүбүүн даа. Ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Фермынгээ комсомолшуудай бүлэгые ударидана, колхозой комсомолой комитедэй гэшүүн,—гэжэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Валерий Будаев хөөрэнэ.

Һаяхан аймагай комсомолой конференци болоjо үнгэрөө. Тэрэ конференци дээрэ «Победа» колхозой залуу һаалишан Владимир Гончиков ВЛКСМ-эй райкомой гэшүүнээр, комсомолой областной XXVI конференциин делегадаар һунгагдаһан байна. Ажал хүдэлмэридөө һайн лэ дүнгүүдые туйладаг, ниитын ажалда эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг байһан тула даа Володя иимэ этигэл найдабарида хүртэбэ ха юм.

Б. ШОЁНОВ.

Захааминай аймаг.

ЛЮБА МИСЮРКЕЕВА Улаан-Үдын оёдолой фабрикада профтехучилищи дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр ажаллахаяа ерэһэн юм. Хоёр жэлэй туршада фабрикада оёдолшоноор ажаллахадаа, мэргэжэлээ һайнаар шудалжа, мүнөө фабрикын эрхим оёдолшоной сууда гаранхай. Цехэй комсорг мүнөө 1972 оной июлиин тоогоор ажаллажа байнхай.

Любын хүдэлдэг цехтэ ехэнхидээ эрэшүүлэй самса оёдог. Залуу оёдолшо богони болзор соо самса оёлгын дүшэн ондоо ажал хэжэ һураад, мүнөө мэргэжэлдээ бусадые һургажа эхилээ. Комсомолой городской XXIII конференциин делегат Люба Мисюркеевагай эршэтэ ажал хадаа Буряадай залуушуулай суглаанда ёһотой бэлэг болохо даа.

В. МАТВИЕВСКИИН фото.

СЭРЭГШЭ

1940 оной эсэс багаар холын Аха нютагай Соёдой сомоной түрүүлэгшэ 18-тай Монгол Пронтеев гэдэг Улаан Армида алба хэхэеэ мордоо бэлэй. Далайн-Сэрэгэй Флодто алба хэхэ болоjо, энэ хүбүүн Номгон далай тээшэ ошобо. Нэгэ жэл һураад байхадаа эрхим һайн радист болоjо, парашютно-десантна частьда ошобо. Иигэжэ ябахадаа залуу хүбүүн фронт ошохо гэжэ ехэтэ оролдодог, хүсэдэг бэлэй.

1943 оной эхеэр алба хэжэ байһан парашютно-десантна частьнь гурбадахи Украинска фронт руу эльгээгдэбэ. Иигэжэ 1943 оной эхеэр дайнда оролсоо һэн. Нэгэ байлдаанда парашюдаараа һүрэхэдөө ехээр шархатаа. 9 һара соо госпитальдо хэбтэбэ. Илалтата 1945 оной эхеэр хоёрдохёо фронт ороходоо, дүршэл ехэтэй радист болоһон ябаа. Румыни, Венгри, Чехословаки сүлөөлэлгын дайнуудта хабаадалсаа, Австриин ниислэл Венэ хото сүлөөлэлгэдэ ябалсаа. Дайнай дүүрэхын хахад жэл урда тээхэнэ сержант Пронтеев нэгэ ехэ байлдаанда хүлөө, үбсүүгээ шархатаһан юм.

Дайн байлдаанда баатар габьяа, шэн зориг гаргаһанайнгаа түлөө Монгол Дугарович Пронтеев олон орден хайрада хүртэнхэй. Алдар Солын III шатын орден, «Шэн габьяагай түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө» медальнууд энэ хүнэй үбсүү шэмэглэнэ. Венгриин газар дээрэ болоһон шэрүүн хатуу байлдаануудта зургаан фашистнарые плендэ абаһанайнгаа түлөө «Алдар Солын» ордендо хүртэһэнөө хэзээшье мартадаггүй байха. Энэ дайнда ахалагша сержант Пронтеевэй хэдэ хэдэн нүхэд баатарай үхэлөөр унаа һэн. Эдэ нүхэдөө, тэрэ дайн байлдаае энэ сэрэгшэ сэдьхэжэ зүрхэндөө хадагалжал ябадаг даа.

1947 ондо Монгол Дугарович Армиһаа табигдажа ерэһэнһээ хойшо милициин зургаануудта хүдэлжэ ябана. 25 жэлдэ эндэ алба хэбэ. Түнхэнэй аймгүйсэдкомой дотоодын хэрэгүүдэй таһагай начальнигай орлогшоор хүдэлжэ байна.

О. ЦЫБИКОВ.

ХАБАЯА ХАРУУЛНА

Энэ жэлдэ мал шахан таргалуулдаг Хориин совхозой эхэ хонидой зургаан отарада бүхыдөө 3128 хонин хурьгалаад байна. Түл абалгадаа совхозой хонишод эртэ намарһаа бэлдэжэ эхилһэн байха юм. Хашаа хорёогоо, гэр байраяа дулаанай үедэ заһабарилһан, бардам һайн тэжээл бэлэдхэжэ абаһан шуу. Мүнөө дээрээ олон хүнүүд хонишодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ аймагтахи һургуулида һуража, түрүү хонишодой дүй дүршэлтэй танилсаһан, хони зүбөөр харууһалха талаар зоотехническэ лекци болон хөөрэлдөөнүүдые шагнаһан байна. Тиимэһээ түрүүшын хурьгадай гаража захалхада, отара бүхэндэ сакманщигаар иимэ хүнүүд эльгээгдэжэ, түл абалгые һайнаар үнгэргэлсэнэ.

Совхозой 3-дахи отделенидэ ехэнхи хонид харууһалагдадаг юм. Эндэ олон жэлдэ габшагай һайнаар хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон суута хонишод олон юм. Жэшээлэн хэлэбэл, хонишон, Социалис Ажалай Герой Намжилма Тогмитовагай, ахалагша хонишод Карп Тангановай, Александр Красиковай ажалайнь эрхим үрэ дүнгүүд урмашуулмаар...

Үнгэрэгшэ жэлдэ Бато-Далай Гончиковой отрынхид 100 хонин бүриһөө 110 хурьга абажа түлжүүлһэн байна. Нүхэр Гончиков 516 хонитой. Хорёо хашааниинь дулаан, сэбэр. Һайса урилагданхай юм. Энэ отарынхид мүнөө 310 хурьгатай болоод байна. Бато-Далай Гончиков Намжилма нүхэртэеэ, Семен хүбүүнтэеэ, Вера Тарбаеватай сугтаа хүдэлжэ, 100-тапай тоодо хүрэхэ зорилго урдаа табинхай.

Эртэ гараһан хурьгадыень харахада, өөдэргэн шадалтайнууд, дэбхэрэлдэжэ ябажа гүйлдэнэ, талха эдинэ, уһа уугаад туршана.

— Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түсэбһөө гадуур хурьга абаһанай ашаар 4674 түхэриг сэбэр олзо оруулаабди, нооһоной өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай түлөө 648 түхэриг олзотойбди. Мүнөө жэлдэ абаһан түсэбөө дүүргэхэ зорилготойбди,—гэжэ Намжилма Ламхановна хөөрэнэ.

Жэл бүхэндэ түсэбтэ даабарияа дүүргэдэг, коммунистын хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандань найдагдана.

Энэ отараһаа холо бэшэхэнэ, Заха гэжэ газарта Карп Тангановай отара баһал һайн түл абажа байна. Бүхыдөө эндэ 544 хонин хурьгалха юм. Мүнөө дээрээ 360 хурьга абаад, гарзагүйгөөр түлжүүлнэ. Ахалагша хонишон Карп Манхаевич хэдэн жэлэй туршада хурьга абалга, нооһо хайшалалгаар совхозойнгоо түрүү хонишодой зэргэдэ ябалсадаг. Энэ жэлдэшье урданайхидаал адли амжалта туйлахые оролдоно, бүхы шадабарияа гаргана. Намарай үедэ талха тарияанай узуурта, шэмэтэ ногоотой газарнуудаар өөрынгөө нүхэртэй ээлжээгээр бэлшээн таргалуулһан эхэ хонидынь шадалтай һайнууд. Тиимэһээ һү ехэтэй байжа, нарай хурьгадаа бардам садхаана, түргэн тэнжээнэ. Хурьга абалгын үедэ аймагай больницын хүдэлмэрилэгшэд Любовь Балыкова, Мария Гунзенова, отделениин механизатор Гурожап Галсанов, Цыремпил Доржиев гэгшэд ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байха юм. Тэдэнэр баһал шударгыгаар хүдэлжэ, нилээд хубитаяа оруулалсана.

Ахалагша хонишон Александр Красиковай отарада 370 хурьгад абтанхай. Хурьгадынь ехэ, багаараа илгагдажа, амяарлагдан байлгагдана.

— Түл абалгын эхилээд байтар хамта хүдэлдэг Николай Колесниковни үбшэлһэн юм. Абиртаад захалхадамни, пенсионер Михаил Белов, залуу басагад Нина Дриевская, Люда Ситникова гэгшэд туһалалсаа һэн. Нина шадамар лэ басаган даа! Хони хурьгадые танихадаа баһашье бэрхэ юм,—гээд Александр Филиппович магтан хөөрэнэ.

Үшөө нэгэ дабаа дабахада, Түглын отара оршодог. Эндэ түлгэ хонид түрүүшынхеэ хурьгалжа захаланхай. Ахалагша хонишон Дырма Эрдынеевна Бадмаева шэнэ абтажа байһан хурьгадаа харуулна. Хонидойнь хото хуушаржа байһаншье һаа, һайса дулаалагданхай. Хурьгадынь томо жэжээрээ илгагдажа, ондо ондоо таһалгануудта байлгагдана. Дырма Эрдынеевна 500 түлгэ хонитой. Мүнөө энэ отара 250 хурьга абаад, хоролтогүйгөөр түлжүүлнэ. Ехэ болоһон хурьгадынь шэмэтэй һайхан үбһэ, талха тарияанай зүйл эдинэ. Хонидынь үдэртөө хоёр дахижа уһалаад, үбһэ, зеленко, концентрат тэжээлэй рационой гуримаар эдидэг дээрэһээ шадал тэнхээгээр һайнууд. Тиимэһээ түлгэшье һаа томонууд, өөдэргэн хурьгадые гаргана. Хоёрдохи хонишоноор өөрынь нүхэр Дашидондок Доржиев хүдэлдэг юм. Мүнөө түл абалгын үедэ Хориин РСУ-гай хүдэлмэришэн Дамба Дандаров, отделениин механизатор Даши-Балдан Дугаров гэгшэд туһаламжа үзүүлхэеэ ерэнхэй. Һүниндөө эдэнэр хони, хурьга харууһалдаг, үбһэ тэжээл тараажа үгэдэг, хурьга абалсадаг, илгалсадаг байха юм.

— Хашаа хорёомнай хуушан, бага аад, хурьга байлгаха газарнай дуталдана. Нарай хурьгадые эхэтэйнь хамта тусхай клеткэ, таһалгануудта байлгаха аргагүйдэнэбди. Ерэхэ жэлдэ шэнэ хорёотой болоjо түл абахабди. Мүнөө шулуун хашаа баригдажа эхилээд байна. Хабсарагдамал шулуун хашаа зун болотор дүүргэхэ даабаритай Хориин ПМК-гай дархашуул хүдэлжэ эхилэнхэй. —гээд Дырма Эрдынеевна зугаална. Эндэ 600 хониной багтаха шулуун хашаагай барилга хэгдэнэ.

Мүн баһа ахалагша хонишод Лхашидма Табданова, нэгэдэхи отделениин хонишон Цырма Жамбалова гэгшэдэй отарануудта түл абалга түлэг дундаа ябажа байна. Дүршэл шадабаритай хонишодтой хамта «Сельхозтехника» нэгэдэлэй түлөөлэгшэд Жаргал Гомбоева, Дмитрий Лапкаев, совхозой механизаторнууд Ким Ендыпов, Цырен-Доржо Жамбалов гэгшэд хурьга абалсажа, ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ байнхай.

Совхозой хонишод юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга абаха гэһэн уялга абаа юм. Энэ уялга амжалтатай дүүргэхын тула шэмэтэ һайн тэжээл хэрэгтэй бшуу. Тиимэһээ эхэ хонидтоо түрэхэ үедэнь эдюулхэ 2583 центнер һайн үбһэ, хурьгадта 450 центнер һайн шанартай зөөлэн үбһэ бэлэдхэжэ абаа. Хонидто үбһэн, зелёнко, концентрат, үбһэнэй талхан, брикет эдюулэгдэнэ.

— Шэнэ түлгэнүүдтэ 300 грамм үбһэ, холимог тэжээл, брикет үгэнэбди,—гээд 3-дахи отделениин хонин ажалай бригадир Цырен-Ханда Ринчинова хөөрөө һэн.

Совхознай үнгэрһэн жэлэй ажалай дүнгүүдээр аймаг дотороо түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугта хүртөө. Энэ амжалтаяа арьбадхахын тула хонишоднай хаба шадалаа харуулан, үнэн шударгыгаар ажаллана. Түл абалга түлэг дундаа һайнаар ябуулагдана,—гэжэ совхозой директор Цыдып Бадмаевич Данзанов хөөрэнэ.

Һайн түл абажа ондо оруулхын түлөө бүхы хаба шадалаа, шадабарияа гарган ажаллажа байһан Хориин совхозой хонишодой ССР Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй алдарта ойе нэрэтэй турэтэйгөөр угтаха байһаниинь дамжаггүй.

Б. ЛАЙДАПОВ.

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ

...нууд унжагайржа, ашаггүй үлэшоо. Жэшээлбэл, ...ин аймагай нэгэдэлдэ минеральна утэгжүүлгын түмэр замһаа богдоһон складай барилга хэгдээгүй. Тиихэдэ Түнхэнэй ...минеральна үтэгжүүлгын ...н баазадахи 2.000 тонно ...жатай аммиактай уһанай ..., 1-дэхи абтобазын технигэ хангалгын станци. Сэлэнгын ... заводой бэлэдхэлэй цех ...дангүй үлэһэн байна.

...ша ондо аймагай нэгэдэлнүүд, предприятинуудай барилгада 6.664 мянган түхэриг һомолһон байна. Энэ жэлдэ нёдондоогоо дутуу барилга дүүргэгдэнэ, 12.225 дүрбэлжэн ...майтай байрын гэр. Хойтын ...алай аймагай нэгэдэлдэ ...ской, Улаан-Үдын аймагта ...уритай үхибүүдэй саад-ясли, ...анай, Сэлэнгын аймагуудай ...дэ 245 һууритай клубуу, Бэшүүрэй аймагта машина барилгын мастерской. Тарбагатайн һууриндэ техническэ мэргэжэлэй училищи болон андалдалгын техническэ пунктнууд бариг... түсэблэгдэнхэй.

...лэй 2 жэлэй туршада республикымнай аймагуудай нэгэдэлнүүдэй автопарк нилээд үргэдөө. ...шэ жэлэй туршада автомашинанай отрядуудта бүхыдөө ... автомашина хүдэлмэрилжэ, ...ликынгаа хүдөө ажахыда ... миллион тонно ашаа шэрэһэн ... али хааралагдаһан түсэбөө ... процент дүүргээ. 1-дэхи автобазын техникэеэ муугаар ашаглаһан ... ажалайнгаа бүтээсые 15 процентээр доошолуулаа, автопаркын бүхы автомашинануудай 13 ...тэнь жолоошодоор хангагдаагүй шоо. Мүн иимэрхүү шалтагаанаар уламжалһан дутагдалнууд ...эй Хяагтын, Зэдын аймагай нэгэдэлнүүдтэ үзэгдэнэ. ... совхозуудай болон хүдөө ажахын, гүрэнэй бусад предприяти, эмхинүүдэй ашаае түмэр замай станцинуудһаа транспортно-экспедиционно аргаар шэрэхээр эмхидхэгдэһэн «Трансельхозтехника» гэжэ автотранспортна организаци аймагай нэгэдэлнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй урда шэнэ зорилгонуудые табина гээшэ. Тиимэһээ апрель һарын эхинһээ худалдан абагшадайнгаа ашаае тэрэ доронь шэрэжэ абаашаха гуримда орохоһоо урид аймагай нэгэдэлнүүдтэ хүсэд хүрэхөөр автомашинын бии байһые нарииваар шалгажа, гуримшуулха байнабди.

Республикын хүдөө ажахын түрүүшүүлэй һая үнгэргэгдэһэн зүблөөн дээрэ байгша ондо, мүн энэ табан жэлдэ газар тарияалангай, мал ажалай продукгнуудые бүри ехээр абажа, тэжээлэй бааза байгуулха социалис уялга абтаа бэлэй. Тиин хүдөөгэй ажалшадай энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэд хубитаяа горитойхоноор оруулха болоно. Аймагай бүхы нэгэдэлнүүд ой модо, һөөг бургааһа сэбэрлэжэ, шэнэ газар элдүүрилхэ, мүн ашаг багатай сабшалан, бэлшээри һайжаруулжа, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ машина техникээр яһала зэбсэгжэнхэй гээшэ.

Ошоошо жэлэй туршада «Сельхозтехника» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отрядууд аймагай ажахынуудта 6.582 гектар шэнэ газар элдүүрилжэ, түсэбөө үлүүлһэн байна. Энэ үедэ 1 миллион 194 мянган дүрбэлжэн метр газар малтагдажа, 20 мянган тонно торф абаһан ба колхоз, совхозуудай тарияалангай полидо 93,5 мянган тонно наг шэбхэ тараагаа. Тэрэшэлэн 5.324 гектар газарта минеральна утэгжүүлгэ оруулһан, 9.312 тонно үбһэ бэлэдхэжэ, ажахынуудта худалдаһан байна.

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түрүүшын жэлые Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Баунтын, Түнхэнэй, Захааминай аймагуудай нэгэдэлнүүдэй оньһожоруулагдамал отрядууд амжалтатайгаар түгэсхөө һэн. Гэбэшье, Оронгын, Хяагтын, Могойтын, Баргажанай, Мухар-Шэбэрэй нэгэдэлнүүдэй отрядууд хараалһан даабаряа дүргээгүй. Ушарынь гэхэдэ, эдэ нэгэдэлнүүдтэ тракторнууд муугаар ашаглагдана, механизаторнууд дуталдана.

«Сельхозтехника» нэгэдэлэй оньһожоруулагдамал отрядууд газар тарияалангай тусхай хүдэлмэри хэхэ, мүн хүдөө ажахын орёо нарин машина хэрэглэхэ талаар ажахынуудта үйлэдбэриин түрүү технологи нэбтэрүүлхэ һургуули болохо зэргэтэй. Энэ тусхай хүдэлмэринь юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, наг шэбхэ, минеральна утэгжүүлгэ сасаха «КСА-3» түхэлэй болон бусад хүсэ ехэтэй машина ашаглаха, тарияалангаа буртаг үбһэнһөө аршалан хамгаалха, торфтой холимог минеральна утэгжүүлгэ оруулха, һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулха гэхэ мэтэ. Эдэ бүхы хүдэлмэри ажахы бүхэндэ үргэнөөр нэбтэрүүлбэлнай, газар тарияалангай, мал ажалай ашаг шэмэ хараа байса дээшэлхэ жэшээтэй. Сэлэнгын аймагай нэгэдэлэй Тохойн оньһожоруулагдамал отрядай баазада тусгаар мэргэжэһэн отделени эмхидхэгдээ һэн. Хойшодоо тус отделениин хүдэлмэри нариинаар хинан шалгажа, түрүү дүй дүршэлыень үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хүсэлэнтэйбди.

Ойрын жэлнүүдтэ мал ажалаа улам хүгжөөжэ, һү, мяха, нооһо, үндэгэ элбэг дэлбэгээр абажа, гүрэндэ тушаахын тула нэн түрүүлэн бар хүсөөр хэгдэдэг ажалаа гүйсэд оньһожоруулха ба энэ һалбариие промышленна үндэһэ һуурида гаргаха байнабди. Һүүлэй жэлнүүдтэ республикын «Сельхозтехника» нэгэдэл хабсарагшадай эмхинүүдые бэхижүүлхэ, үйлэдбэриин тусхай бааза бии болгохо талаар горитойхон хүдэлмэри хээ. Тиин республикын нэгэдэлэй дэргэдэ хабсаралгын управлени байгуулагдаһан юм. Мүнөө «Бурятсельхозмонтаж» трестын оньһожоруулагдамал нүүдэл табан колонно аймагуудта ажаллана. Гадна хабсаралгын хэрэгсэлнүүдые бүтээхэ тусхай отделени байгуулагдаа. Энэ хоёр эмхинүүдые байгуулһанайнгаа ашаар ехэнхи ажалнай промышленна аргаар хэгдэдэг болоо. Гэбэшье республика доторнай мал ажал оньһожоруулха хүдэлмэри үшөөл һанаһанда хүрэмөөр ябуулагданагүй. Колхоз, совхозуудта үнеэ һаалга 21 процент, мал уһалалга 42 процент, шабааһанһаа сэбэрлэлгэ 43 процент оньһожоруулагдаһан байна.

Захааминай, Яруунын, Баргажанай аймагуудай ажахынуудта малай фермэнүүдые оньһожоруулга тон муугаар ябана. Дурсагдагша аймагуудай нэгэдэлнүүдэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд хабсарагшадтаа, мүн барилгашадтаа шанга эрилтэ табинагүй, хэһэн ажалыень хинан шалгажа, дутагдалыень усадхаха талаар зохихо хэмжээ абанагүй. Энээнһээ уламжалан, түхеэрэлгэнүүд муу шанартайгаар тодхогдоно. Гадна ажахынуудта механизмуудые хүдэлгэхэ тусхай мэргэжэлтэдэй хомор дээрэһээ заахангаршье эбдэрһэн машина заһабарилагдангүй орхигдошоно.

Һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулхадаа миил хорёолхо, утэгжүүлхэ бэшэ, мүн саг дары уһалжа, ногоонойнь ургасые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тиимэһээ байгша ондо Үдын тусхай отделени бэлшээри уһалха бүлүүртэ хэрэгтэй «РТ-180» түхэлэй 200 километр ута хоолой бүтээжэ гаргаха юм. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын хоолойнууд бүтээгдэжэ захалаа. Гэбэшье «РТ-180» түхэлэй хоолойһоо гадна, хаалта, хоёр-гурбан тээшээ һалаатаһан мухар хоолойнууд, холболто болон гидрантнуудай хэрэгтэй болохонь мэдээжэ. Тиин эдэ бүхы детальнуудые тус отделени бүтээхэ аргагүй.

Һүүлэй мэдээгээр, олонхи аймагуудай нэгэдэлнүүд байгша онойнгоо түрүүшын кварталай түсэбые уридшалан дүүргээ. Эдэ үдэрнүүдтэ хабарай тарилгада хабаадуулагдаха техникээ һайн шанартайгаар заһабарилжа дүүргээд, хараалһан зорилгоёо саг болзортонь бэелүүлхын түлөө хүсэ шадалаа элсүүлэн оролдохо ёһотойбди.

***

Ойрын жэлнүүдтэ хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлжэ, хүдөө ажахые хүсэд оньһожоруулһанай ашаар газар тарияалангай, мал ажалай продуктнуудые промышленна аргаар үйлэдбэрилдэг болохын тула нэн түрүүлэн нэгэдэлэйнгээ предприяти, эмхинүүдэй ажалые һайнаар эмхидхэжэ, бии байгаа арга боломжоёо хүсэд хэрэглэхэ, мүн эрдэмтэдэй, түрүүшүүлэй болон ухаалан зохёогшодой онол аргануудые өөрынгөө үйлэдбэридэ таарулдуулан нэбтэрүүлжэ, үнэгүй продукци бүри ехээр абаха дүүрэн аргатай байһанаа үгэ хэлэгшэд онсолон тэмдэглээ.

— Юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай нэгэдэл трактор, автомашина, комбайнай двигательнүүдые заһабарилха түсэбөө дүүргэһэн байна, — гээд Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлые эрхилэгшэ **Ц. Л. Балданов** үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Ойрын жэлнүүдтэ үйлэдбэриин техническэ бааза байгуулжа, материально-техническэ болон оньһожоруулагдамал андалдалгын складууд баригдахаар хараалагдана. Бидэ колхоз, совхозуудта хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ оньһожоруулагдамал нүүдэл колонно эмхидхэжэ, хүдэлмэришэдөөр хангаһан байнабди. Тиихэдэ 6 хүнһөө бүридэһэн тусхай бригада байгуулжа, хэхэ ажалыень түсэблэн зохёогообди. «Сельхозтехника» нэгэдэлэй туһаламжагүйгөөр һая эмхидхэгдэһэн эдэ эмхинүүд юушье хэжэ шадахагүйнь элитэ. Тиимэһээ саг дарынь туһалжа, хүдэлмэришэдөөр хангахада, ажалынь бүтэсэтэй байдаг.

Һайжаруулагдаһан бэлшээригүйгөөр үнеэдэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхын яашье аргагүй. Тиин нёдондо Буряадай оньһожоруулагдамал нүүдэл колонно Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо намаг налхида, һөөг бургааһанда дарагдаһан газар үндэһөөрнь һайжаруулжа, 225 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри байгуулаа. Түрүүшынгээ жэл энэ газарһаа 940 центнер үбһэ сабшажа һурилөөбди. Харин байгша ондо һайжаруулагдаһан хоёр бэлшээри бии болгохоор хараалагдана. Үндэһөөрнь һайжаруулагдаһан бэлшээридээ бидэ гол түлэб хяаг, хүсы ногоо таринабди. Теэд ургасань клевер тимофеевкэдэ орходоо нилээд бага байдаг. Тиимэһээ ехэ ургаса үгэдэг, нютагай эрхэ байдалда таараһан ногооной үрэһэ ехээр абадаг болоо һаамнай ашагтай байха һэн гэжэ һанагдана. Мүнөө аймагай ажахынуудаар ябажа харахада, машина, техникэ хадагалалга тон муугаар эмхидхэгдэнхэй. Зарим колхоз, совхозуудта трактор, автомашинануудаа үбэлэй хүйтэндэ гал түлижэ халаадаг, заһабарилга хэлэг байна, — гэжэ нүхэр Бадмаев хэлэбэ.

Загарайн аймагай Шэнэ-Бэрээгэй механическа заводой директор **Б. М. Пуховской** зүблөөн дээрэ иигэжэ мэдүүлбэ: Энэ табан жэлдэ 100 квартиратай байрын гэр, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха комбинат, ГПТУ-гай байра, соёлой байшан шэнээр барижа ашаглахаар хараална бди. Гадна бидэ жэл бүри хүршэ «Гигант» колхоздоо шефын туһаламжа үзүүлдэг байнабди. Тиихэдээ манайнь фермэнүүдые оньһожоруулжа, элдэб түхеэрэлгэнүүдыень тодхожо үгэнэбди. Байгша ондо манай коллектив ажалайнгаа бүтээсые 15 процентээр дээшэлүүжэ, 30 шэнэ станогуудые тодхон хүдэлгэхэ социалис уялга абанхай.

— «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй эмхидхэгдэһээр олохон жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо заһабарилга хэхэ элдэб цехүүд баригдабашье, заһабарилгымнай талмай багадана. Гадна автомашина, тракторта запасной часть дуталдана. Хоёрдохёор, «Сельхозтехника» нэгэдэлдэмнай хүдэлмэришэд дуталдана,— гэжэ Мухар-Шэбэрэй аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй слесарь **И. Н. Федоров** мэдүүлбэ.

«Трансельхозтехникын 2-дохи АТП-гэй директор **С. В. Сониев** ажаһуудалай байра үйлэдбэриин барилгануудта хэрэгтэй материалнууд ехээр дуталдана гэжэ тэмдэглэбэ. Тэрэшэлэн зарим ажахынууд захижа асаруулһан ашаагаа түргөөр тушаажа абадаггүй, автомашинануудай жолоошодые удаан сагта хүлеэлгэдэг, ажаллахаар эльгээгдэһэн хүдэлмэришэдэй байра байдалые һайнаар түхеэржэ, эрилтэнүүдыень хүсэд хангадаггүй байна. Тиимэһээнь жолоошод хүдөө нютагуудта ошохоёо арсана.

Мүн энэ суглаанда Кабанскын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй тракторист **С. Ерофеевский**, Захааминай аймагай нэгэдэлые эрхилэгшэ **Ц. Ц. Дарижапов**, Хурамхаанай аймагай Могойтын отделениие даагша нүхэр **Иванов** болон бусад үгэ хэлэхэдээ, ушардаг дутагдалнуудые элирүүлжэ, саашанхи хараа зорилгонуудаа дэлгэрэнгыгээр тайлбарилаа. Удаань КПСС-эй обкомой секретарь **В. Ф. Лысов** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна. Һүүлээрнь эндэ суглараг шад байгша онойнгоо социалис уялга зүбшэжэ, баталан абаһан байна. Эсэстэнь 1971 оной дүнгөөр социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, онсо шалгарһан Сэлэнгын аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлдэ Бүхэроссиин «Россельхозтехника» нэгэдэлэй ба хүдөө ажахын бэлэдхэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

АГИТБРИГАДАНУУДАЙ РЕСПУБЛИКАНСКА КОНКУРС

УРАН ГОЁОР, УДХА ТҮГЭЛДЭРӨӨР...

Һаяхан Улаан-Үдэ хотодо агитбригаднуудай республиканска конкурс боложо үнгэрбэ. Энэ уран һайханай дайшалхы жанр—агитбригадануудай харалга дээрэ 300 гаран хүн хабаадажа, ёһотойл һайндэр болобо. Республикымнай зүг бүхэнһөө 24 агитбригада ерэжэ, хүгжэмэй училищиин концертын зал соо уран гоё номернуудые харуулба.

Түбхын түрүүндэ юун гэжэ эндэ хэлэлтэйб? Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада республикымнай аймагуудай соёлой ордонуудай, клубуудай дэргэдэ эмхидхэгдэдэг агитбригадануудай тоо нилээд олон болоо. Үбэлжэлгын гү, али хабарай тарилгын, үбһэ хуряалгын гү, али таряа хадалгын сүлөөгүй сагта хүдөөгэй ажалшадые соёл культурын талаар хангаха, һонирхолтой концертнүүдые тэдээндэ харуулха, уласхоорондын байдал тухай лекцинүүдые уншаха, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хэрэгые агитбригаданууд лэ хэнэ ха юм. Үнэхөөрөөшье, һүүлэй жэлнүүдтэ агитбригаднуудта анхарал ехээр табидаг болообди.

Энээнэй урда тээ республикымнай аймагуудта агитбригадануудай харалга боложо үнгэрһэн юм. Тэдэнэрэй олонхинь тон эмхитэйгээр, һайнаар үнгэрөө. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Улаан-Үдын, Хориин аймагуудта энэ харалганууд магтаалда хүртэмөөр үнгэрһэн байна. Тиихэдэ Сэлэнгын аймагай Загастайн хүдөөгэй соёлой ордоной дэргэдэхи «Ургы», Новоселенгинскын «Ая ганга», Сэлэн-Дүүмын клубай «Колосок», шахтернуудай соёлой ордоной «Уголёк» гэһэн агитбригаданууд ажалшадые хангаха талаар нилээд оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Агитбригаднуудай энэ харалга юу харуулааб гэхэдэ, манай республикада уран һайханай бүлгэм нилээд хүгжэжэ, һалбаржа байна. Арадай дундаһаа бэлигтэйшүүл жэл бүхэндэ элирүүлэгдэжэ, агитбригаднуудай, хоорнуудай, арадай театрнуудай ажал хүдэлмэридэ хабаадалсана.

Кабанскын районой агитбригаднуудые хараха болоо һаа, тэдэнэр булта һайн бэлэдхэлтэй, баян программатай байха юм. Жэшээлхэдэ, Большереченскэ соёлой ордоной дэргэдэхи агитбригадын табиһан концерт энэ конкурсын жюрин үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

Аймагуудта үнгэрһэн конкурсдо 112 агитбригада хабаадаба. Бодоод үзэгты. Энэмнай яһала һайн амжалта гээшэ. Республиканска конкурсдо хабаадалсахаар эдэнэрэй дундаһаа 24 бригада шэлэн абтаа һэн.

Иигэжэ түрүү, эрхим бэлэдхэлтэй, удха түгэлдэр, гоё һайхан, баян программатай агитбригаданууд хоёр үдэрэй туршада Улаан-Үдын ажалшадта концертнүүдые харуулжа, ехэтэ һонирхуулба. Хүдөө нютагай агитбригаданууд соохоо илангаяа Ивалгын, Нижне-Ангарскын, Нарһатын, Хяагтын соёлой ордонуудай, Сэлэн-Дүүмын клубай агитбригаданууд илгаран гараа. Эдэнэрэй программа ехэ дайшалхы, мүнөө үе сагтай таарал дуулһан байна.

Улаан-Үдэ хотын соёлой ордонуудай агитбригаданууд соохоо сэмбын фабрикын «Текстильщик», авиационно заводой «Рассвет» гэһэн соёлой ордонуудай агитбригаданууд онсо илгаран гараа.

Ивалгын соёлой ордоной дэргэдэ хүдэлдэг агитбригада тухай эндэ тогтон хэлэмээр ха. Юуб гэхэдэ, энэ агитбригадын коллектив хүдөөгэйхидэй дунда нэгэдэхи һуури эзэлжэ, конкурсын лауреат болоо. Ивалгын соёлой ордоной методист, эдэбхи үүсхэлээр баян Валентина Николаевна Старжевская энэ бригадые хүтэлбэрилнэ.

Тиихэдэ Хойто-Байгалай агитбригадын уран гоё, удха түгэлдэр концертнүүдые хүн зон хаража, нэрьемэ альга ташалгаар угтаба. Байгалай загаһашад, ангуушад, орошод, геологууд болон түрүү хүнүүд тухайгаа «Чайка» гэһэн энэ агитбригадын гэшүүд уран гоёор хөөрэжэ, тэдэнээ магтажа шадана. Нүхэр А. Г. Кокориной хүтэлбэрилдэг энэ коллектив концертынгээ программые ехэ һонёор табяа. Энэ агитбригада хоёрдохи һуури эзэлбэ.

Нарһатын соёлой ордоной дэргэдэхи агитбригадын амжалта тухай хэдэн үгэ хэлэе. Яруунын аймагай соёлой таһагай инспектор, залуу мэргэжэлтэ Э. П. Хахалова энэ коллективые шадамар бэрхээр ударидажа, баян баримтатай сценаряар концертнүүдые бэлдүүлһэн байна. Хүгжэмэй, хатарай талаар программань ехэ һайн. Тиигэжэ энэ коллектив хойто-байгалайхидтай тэнсүү байһандаа, хоёрдохи шагналые хубаалдаба.

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэһэн соёлой ордоной дэргэдэхи агитбригада (хүтэлбэрилэгшэнь Л. Н. Панков) хотын коллективүүд соохоо нэгэдэхи һуурида гараба. Авиационно заводой «Рассвет» гэһэн соёлой ордоной агитбригада хоёрдохи һуури эзэлээ. Эдэнэрэй концертын программада заводой баримта болон материалнууд элбэгээр хэрэглэгдэжэ, ехэ һонин байба. Тиихэдэ Сэлэн-Дүүмын клубай агитбригада (хүтэлбэрилэгшэнь С. М. Покацкий) һонирхолтой концерт табижа, зал соо һуугшадые ехэтэ баясуулаа.

Агитбригаднуудай республиканска конкурс дээрэһээ абажа харахада, уран һайханай бүлгэмүүдэй коллективүүд хүн зоной дунда парти, правительствын политикые нэбтэрүүлхэ, түрүү хүнүүдэй соло дуудаха, дутуу дунданнуудые элирүүлхэ талаар нилээд ехэ ажал хүдэлмэри ябуулдаг болоһоноо, һүүлэй жэлнүүдтэ ургаһанаа харуулба.

Энэ конкурсын һүүлээр олон бодолнууд түрэнэ. Арад зоной уран бэлиг гээшэ ехэл байна даа. Тиимэһээ бэлигтэйшүүлые уран һайханай бүлгэмүүдтэ шадамараар хабаадуулжа, тэдэнэй хүсэл, эрмэлзэл, зоригые бүри хурсадхахада, ямар һайн гээшэб!

Агитбригаднуудые хүтэлбэрилхэ хүнүүдые арадай университедтэ һургаха шухала. Мүн агитбригаднуудта хэрэглэгдэхэ сценаринуудые бэшэхэ хэрэгтэ уран зохёолшод, драматург, артистнуудые олоор хабаадуулха хэрэгтэй байна. 1973 оной февраль һара соо республиканска хоёрдохи конкурс үнгэргэгдэхэ юм. Тэндэ шалгарһан коллективүүд Шэтэ городто болохо зональна конкурсдо хабаадаха юм.

Һүүлэй һүүлдэ иимэ юумэ тэмдэглэмээр. Зарим аймагуудай агитбригаданууд эндэ оройдоошье хабаадаагүй. Жэшээлхэдэ, Түнхэнэй, Прибайкалиин, Ахын, Баунтын аймагуудта агитбригаднуудай конкурс оройдоошье үнгэргэгдөөгүй байха юм. Энэнь гэмшэлтэй. Энээнһээ хойшо дайшалхы жанр—агитбригаднуудта анхаралаа бүри ехээр хандуулдаг болоёл!

Н. МАДУЕВ,
арадай уран бүтээлэй республикын байшангай директор.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хойто Байгалай «Чайка» агитбригадынхид концерт табина. 2. Хоринхидай дуун ирагуу гоёор зэдэлнэ. 3. Улаан-Үдын авиазаводой соёлой ордоной агитбригадын басагад хүндэтэй айлшадые угтана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Эрхимүүдэй Спорт

тоодо оролсобо

Кроссоор «Ажалай резервнүүд» гэжэ спортын бүлгэмэй түбэй соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Ессентуки хотодо үнгэрэгшэ һарын һүүл багаар үнгэргэгдэбэ. Манай республикаһаа спортын мастерта кандидат Р. Якупов Россин Соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ орожо, энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. Нютагаймнай хүбүүн Россин Соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хабаадалсажа, шанга шандааһатаниие оло дахин илажа гараһан, 10000 метрэй урилдаанда «Ажалай резервнүүдэй» түбэй соведэй чемпион болоһон алдартай юм.

Кавказда үнинэй хүлеэгдэһэн хабар ерэжэ, кроссой үнгэргэгдэһэн городой парк соо шабар шабхатай байгаа. Иимэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда кроссменүүд урилдаһан байна. 48 спортсменүүд 12 километрэй зайда урилдаа. Спортын 12 мастер энэ мүрысөөндэ хабаадалсаа. Энэ шанга урилдаанда Р. Якупов оройдоол гурбан мастернуудта гартажа, дүрбэдэхи һуури эзэлжэ шадаһан байна. Иигэжэ республикымнай спортсмен «Ажалай резервнүүд» гэжэ спортын бүлгэмэй түбэй соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдаба.

СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн мартын 6-да Кисловодск хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Р. Якупов энэ мүрысөөндэ мүнөө бэлдэжэ байна.

Б. МИРОМАНОВ.

Зохёолнуудтаая танилсуулба

Эрдэм-шэнжэлгын Буряадай институдай конференц-зал соо ниислэл хотын эрдэмтэд, багшанар болон 35-дахи һургуулиин һурагшад, литературада дуратай юрын хүнүүд сугларжа, уран зохёолшодтой уулзаба.

Республикынгаа уншагшадта үнинэй мэдээжэ болоһон Николай Дамдинов, Дондок Улзытуев, Исай Калашников гэгшэдэй өөһэдынгөө зохёон бүтээхы ажал тухай, ерээдүйнгөө түсэб тухай хөөрэхэдэ, сугларагшад сэдьхэлээ ехэтэ ханаба. Бэшэһэн зохёолнуудһаа хэһэгүүдые уншажа, тэдэниие һонирхуулһан байна.

В. НИМДАШ.

Концерт харуулаа

Хушуун-Үзүүрэй клубта хүн зон олоороо сугларба, Буряадай филармониин бүлэг артистнар ерэжэ, концерт табиханиь гэжэ урда үдэрнь хүн бүхэн дуулаһан байгаа.

Концертээ эхилхынгээ урда тээ филармониин артист А. Дондуков «Арад зондо дуу, хүгжэм ямар туһа, нүлөөтэйб» гэһэн багаханшье һаа, һонирхолтой элидхэл хээ. Эгээн түрүүн Б. Ямпиловай «Булжамуурай дуун» гэжэ дууе В. Пыхалов баяан дээрэ наадажа, М. Кравцова ирагуу гоёор дуулаба.

Удаань РСФСР-эй арадай артист Б. Балдаков Ч. Павловай «Комсомол» гэжэ дууе бас бүдүүн хоолойгоор һүртэй һайханаар дуулаа.

М. Кравцова дахин сценэ дээрэ гаража, С. Манжигеевэй «Шамхандаа», Ж. Батуевай «Үлгын дуун», Б. Цырендашиевай «Ялтайб?», Ч. Павловай «Наадан дээрээ», Б. Балдаковой «Улаахан гараараа хүзүүдээд» гэһэн буряад, үшөө ород, украин арадуудай дуунуудые удаа дараалан уран һайханаар дуулажа, сугларагшадай зүрхэ сэдьхэл татаба. Альга ташалган үни удаан замхаагүй.

Эндэ ирагуу һайхан дуунуудһаа гадна, шэхэнэй хужар болохо ёһотойл хүхюун хурса шог ёгто онтохонууд уншагдаа. Тэдэниие А. Дондуков уран хурсаар хөөрэжэ, харагшадай дура сэдьхэл буляагаа.

Һүүлдэнь артист Ц. Батуев бэшхүүр, жэмбүүр дээрэ буряад арадай дуунуудые уярма һайханаар жэгүүрдэбэ.

Концертын түгэсхэлдэ Б. Балдаковой буряад, монгол, ород арадай дуунуудые гүйсэдхэхэдэнь, концерт харахаяа ерэгшэд баярлахыса баярлажа, үни удаан альга ташаа һэн.

Д. ДАМБИЕВ.

Мухар-Шэбэр.

Анджела Дэвисые сүлөөлхэ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Анджела Дэвисые гар даалгаар түрмэһөө гаргаһан ушар тэрэниие сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ, түгэс илалта түйлаха арга боломжын бии байһанай гэршэ болоно гэжэ США-гай Компартиин генеральна секретарь Гэс Холл мэдүүлбэ.

Сан-Хоседэ Анджела Дэвистэй уулзаад, һаяхан Калифорниһоо бусажа ерэһэн Гэс Холл Анджелатай «мартагдашагүй уулзалга» хэһэн тухайгаа «Дейли уорлд» газетэдэ үгэһэн интервью соогоо хөөрэнэ. Компартиин хүтэлбэрилэгшэд, бүхы гэшүүд таниие үнэн сэдьхэлһээ хүндэлнэ гэжэ Гэс Холл Анджела Дэвистэ хэлэһэн байна. Партиин һая дүүрэһэн съезд дээрэ тэрэниие США-гай Компартиин Центральна Комитедэй гэшүүн болгожо һунгаһан тухай Гэс Холл Анджела Дэвистэ тусхайлан мэдээсэбэ.

А. ДЭВИСЭЙ ХЭРЭГ РАСИСТНУУДАЙ ГАРТА ОРООД БАЙНА

САН-ХОСЕ. Калифорни штат. ТАСС-ай тусхай корреспондент Э. Баскаков дамжуулба:

Коммунисткада эсэргүү хуурмаг гэмнэлгые мэдэрхэ гү, али буруушааха ёһотой жюрин 12 гэшүүниие шэлэн томилолго Анджела Дэвисэй «хэрэгээр» эндэ боложо байһан сүүд дээрэ хэгдэһээр. А. Дэвисые эгээл эндэ — Санта-Клара графствын гол хото—Сан-Хоседэ сүүдлэхэ гэһэн шиидхэбэри Калифорниин засагаархид дэмы гаргаагүй ха гэжэ, бүридэлдэ тусхайлан абтаһан һунгагшадһаа шэлэгдэһэн жюрин кандидадуудай хэгдэһэн асуулта эли тодоор гэршэлнэ.

Жюрин 150 кандидадай дундаһаа оройдоол нэгэнинь негр хүн.

Иимэ ушар байдалда үндэһэ яһанай илгаа гаргаха, коммунизмда харша номнолой нүлөөн доро байдаг Санта-Клара графствын сагаан шарайта баяшуулай түлөөлэгшэдэй гарта А. Дэвисэй «хэрэг» үгтэһэн болоно бшуу.

ИТАЛИДА БОЛОХО ШЭНЭ ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭ

РИМ. (ТАСС-ай корреспондент Ю. Лопатин дамжуулна).

Парламентын хоёр палатые болзорһоо урид тараажа, бүгэдэ ниитын һунгалтые нэгэ жэлээр урид үнгэргэхэ тухай республикын президент Дж. Леоне гэгшын шиидхэбэри һүүлэй һаранuудта орон дотор тохёолдоһон тон бусайданхай, ехэ зүришэлдөөтэ политическэ байдалые зарим тэды эли болгоо. Министрнүүдэй Совет Конституциин үндэһөөр байгша оной майн 3-да һунгалта үнгэргэхэ гэжэ тогтоогоо.

Сенадта дуугаа үгэлгын үеэр тэрээндэ этигэл үзүүлхэеэ арсагдаашье һаань, Дж. Андреотти түрүүтэй нэгэ партиһаа бүридэһэн христианско-демократическа кабинет һунгалта болотор, мүн шэнэ правительствын байгуулагдаһаар хэрэг хүтэлжэ үргэлжэлхэ байна.

Италиин хархис этэгээдүүд орон доторхи политическэ ябуулга гартаа абажа, социальна ба экономическа гол шухала хубилалтануудые бэелүүлгэдэ һаад тойбо татаха һэдэлгэ гаргана. Либералнуудай баруунай партитан ХДП-гэй үгэсэһэнэй үндэһөөр, правительственна шэнэ бүлэглэл бии болгохо һанаатай.

Һунгалтын урда тээхи кампани эхилээ. Зүүнэй хүсэнүүд, бүлэглэлнүүд ороноо хүгжөөхэ демократическа замай түлөө, хубилалтануудые хэхын түлөө, шэнэ түхэлэй фашизмһаа республикаяа хамгаалха, ажалшадай эрхэ үргэдхэхын түлөө тэмсэлэй туг доро ажал ябуулга хэжэ байна.

Һунгалтын урда тээхи кампаниин үедэ ямар хараа шугам баримталхые тодорхойлхын тула ороной ехэ ехэ партинуудай хүтэлбэрилхы органуудай зүблөөн һаяар зарлагдахань.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ШЭНЭ ЭЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫН АЮУЛ

БЕЙРУТ. (ТАСС). Ливанай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, Палестинын партизануудай шанга сохилто доро, дэлхэйн олониитын ба ООН-ой эрилтын үндэһөөр Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл Ливанай газар дээрэһээ гаража, һүүл гэрээшээ талинха баатай болобо.

Израилиин хэдэн арбаад бандидууд араб газар дээрэ үхэлөө олоһон байна. Палестинын партизануудай мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин нэгэ танк, бронетранспортёр һандаагдаа, хоёр самолёт буудажа унагаагдаа.

Тель-Авивай сэрэгшэд Ливанай газар дээрэһээ гаража ошоходоо, нүгөө араб орондо — Сиридэ эсэргүү зэбсэгтэ ябуулгаяа болюулаагүй. Израилиин артиллери хилэ дээгүүр Сири худар буудахадаа, эндэхи эгээлэй зондо ехэ хохидол ушаруулаа.

Израилиин сэрэгүүд Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ ябуулга хуурай газар дээрэ хэхэһээ гадна, мүн февралиин 29-дэ сэрэгэйнь корабльнууд Ливанай Сайд гэжэ порт шадарай район руу нэбтэрэн ороһон байна.

Сэрэгүүдээ Ливанһаа гаргабашье, хүршэ араб орондо харша эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа болюулаагүй байһанаа Тель-Авив харуулба. Ливанда эсэргүү добтолго үргэлжэлүүлэгдэхэ гэжэ Израилиин засагаархидай түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Ливанай урда захын нютагуудые саг зуура эзэлээд байха үедөө Израилиин зэбсэгтэ хүсэнүүд нютагай харгынуудые жэгдэлхын, шэнэ харгы гаргахын тула бульдозернуудые эдэбхитэйгээр хэрэглэһэн баримта Тель-Авивай энэ мэдүүлгые батална. Тиихэдээ Израилиин эзэрхэг түримхэйшүүл Ливанда эсэргүү шэнэ, бүри ехэ ябуулгада бэлэдхэл хэнэ гэжэ сэрэгэй мэргэжэлтэд тоолоно.

Хүршэ араб оронуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа Тель-Авивай үргэлжэлүүлжэ байһантай дашарамдан, ороной урда зүгтэ тохёолдоһон байдал тухай Ливанай түлөөлэгшэдтэй зүбшэн хэлсэхээ Египедэй сэрэгэй министрэй орлогшо генерал-лейтенант А. Хасан эндэ ерээ.

ЯПОНДО „БИКИНИИН ҮДЭР“ ҮНГЭРГЭГДӨӨ

ТОКИО. (ТАСС). Мартын 1-дэ Номгон далайн Бикини гэжэ олтирог дээрэ американ водородно бомбын тэһэлэгдэһээр 18 жэлэй гүйсэһэн үдэр, «Хиросима. Нагасаки ба Бикинидэ болоһон гай тодхорой дабтагдалгые сараха» гэһэн шахаа тангарилгай үгэнүүд Японой олтирогуудта дахинаа соносто бо. Энэ тэһэлэлгын эсэстэ «Фукурь-Мару № 5» гэжэ загаһашадай онгосодо «үхэлтэ шандаруу» тудаһан байгаа. Экипажай гэшүүдэй нэгэн — радист Кубояма радиоактивна хорото элшэдэ ехээр дайрагдажа үхэһэн юм. Атомна ба водородно зэбсэг гаргахые хорихын түлөө тэмсэлэй үдэр — «Бикиниин үдэр» тэрээнһээ хойшо Японло мартын 1-дэ ходо тэмдэглэгдэдэг болонхой.

Ядерна зэбсэг бүтээн гаргалгые дары хорихын түлөө тэмсэл ороной бүхы нютагуудта болоһон байна.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

БЕЛГРАД. (ТАСС). Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын үдэртэ — Мартын 8-да зорюулагдаһан уласхоорондын яармаг Югославиин Сараево хотодо нээгдээ. Югославиин ба бусад хариин гүрэнүүдэй 75 предприяти косметикын хэрэгсэлнүүдые, арһа галантерейн зүйлнүүдые, сэсэгүүдые, шэмэглэл гоёолтонуудые яармагта табяа.

ГАВАНА. (ТАСС). 120 экономист Гаванын университет дүүргэжэ гараба. Революциин һүүлээр Кубын шууд баримталжа байгаа хараа бодол бэелүүлэгдэжэ, мэргэжэлтэдэй зэргэдэ тэдэ экономистнууд жагсаба. Мэргэжэл һайнтай кадрнуудаар ороноо хангаха хэрэгтэ ниислэлэй университет ехэ үүргэ дүүргэнэ. Һүүлэй 10 жэлэй турша соо энэ дээдэ һургуули 1700 гаран экономистнуудые бэлдээ.

ХАНОЙ. (ТАСС). США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүүсэн бодогшо вьетнам арадай баатарлиг тэмсэл тухай хөөрэһэн, американ империалистнуудай зэрлиг аашые элишэлһэн театрай түхэл маягтай зүжэгүүд Ханойн сценэнүүд дээрэ, нэмэл эстраданудта амжалтатайгаар табигдана.

Ниислэлэй улад зоной дунда алдаршаһан театральна фестиваль ДРВ-гэй Культурын министерствын үүсхэлээр үнгэргэгдэжэ байна. Ханойн уран һайханай бүлгэмэй эрхим коллективүүд тэрээндэ хабаадалсана.

БАРУУН БЕРЛИН. (ТАСС). Залуушуул болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн X фестивалиие ГДР-эй ниислэл хото — Берлиндэ үнгэргэхэ тухай Улас хоорондын бэлэдхэлэй комитедэй шиидхэбэриие һайшаан угтаһан мэдүүлгэ Баруун Берлинэй сүлөөтэ немец залуушуулай союзай правлени тунхаглаа.

Дайн худар татана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Зүүн-Урда Азидахи эзэрхэг түримхэй дайн худар Холбоото Штадууд өөһэдынгөө талынхидые татажа байһаар. Сэрэгэй «советнигүүд» гэжэ нэрлэгдэһэн сэрэгэй мэргэжэлтэдые улам олоор Камбоджо руу эльгээхыень Шэнэ Зеландиин правительствые США баадхана гээд «Нью-Йорк таймс» газетэ тэмдэглэнэ.

Шэнэ бүлэг «советнигүүдые» тиишэ эльгээхэмнай гэжэ Шэнэ Зеландиин правительство һаяхан соносхоо. Тэдэ американ «сэрэгэй советнигүүдтэй» хамта Урда Вьетнамда камбоджынхидые һургаха юм ха. Эзэрхэг түримхэй ябуулгада «хубитаяа ехээр оруулхыень» Шэнэ Зеландиин правительствые баадхахын тула США-гай «тусхай дээдэ тушаалтад» тус орондо нэгэнтэ бэшэ ерэһэн байгаа гэжэ газетэ заана. «Вашингтоной эмиссарнуудай ерээд ошоһоной һүүлээр лэ сэрэгэй шэнэ хүсэ Зүүн-Урда Ази тээшэ эльгээхэ тухай Шэнэ Зеландиин правительство соносходог һэн» гээд газетэ тэмдэглэнэ.

ШЭНЭ ТУЛАЛДААНУУД

ДУБЛИН. (ТАСС). Ирланди Хойто Ирланди хоёрой хилэ шадарай Монахан, Фермана гэжэ графствануудта Англиин солдадууд ба нютагай зоной хоорондо шэнэ тулалдаанууд болобо. Саперүүдай һандаргаһан харгы заһажа байгаа бүлэг фермернүүдые Англиин сэрэгшэдэй подразделени резинэ һомоор буудаа.

Англиин армиин зүгһөө харгы эбдэхэ, хүүргэ тэһэлдэг ябуулганууд хилэ шадарай нютагуудта хүндэ байдал тохёолдуулаа. Иимэ ябуулганууды хэхэ үедөө Англиин сэрэгшэд Ирландиин хилые оло дахин эбдэһэн байна.

Тэһэрэлгын хойшолон

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Хьюстон хотодохи (Техас штат) замбуулинай жолоодогшотой онгосонуудай дэгдээгдэдэг түбтэ аккумуляторна батарейн тэһэрэлгэһээ боложо, нэгэ хүн үхөө, нэгэ хүн хүндөөр шархатаа.

Сагай уларил март соо

ПРАВДА-БУРЯТ...

Сагай уларил

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ

Н-01351. Заказ №